

kan. rabulam; aut infirma fortis hominonem; parum vitii contrahit; si christi honoratum; iam minus tolerabile est delictum; si nobilem iterum crevit culpa; si aule optatam; & Principem, injurie enormis ferro, & flamma vindicatur. Cum igitur injuria reatus secundum dignitatem personae laede proportionaliter crescat, sequitur peccatum, quod est injuria Dei, tanto esse gravata, quo major est Dei Majestas, & dignitas. Quanta autem est Dei Majestas, ac dignitas? si Theologus hanc quaestionem proponat, respondebit cum Propheta (Ps. 144.): Magnitudinis ejus non est finis. Deus est infinita Majestas infinita Providentia, infinita Misericordia, infinita iustitia, infinita Potentia. Consequenter fit: De dignitas dignitatem omnium creaturarum inficitur superat, ita injuria, Deo illata, omnia alia creaturarum mala inficitur quasi gradibus transcendit. Finge in una statera lance collocari peccatum unicum, in altera parti omnium Sanctorum merita, Apostolorum labores, Martyrum tormenta, penitentium austeritates, immo immensas sanctissimae Dei parentis virtutes, & scilicet velim per hunc quasi immensum meritum cumulum necdum ex aequo compensari, iocofensam unam, quae Divina Majestati irrogatur. Ita expressit doctus Theologorum Primiplus S. Thomas, (3. p. q. 1. a. 1.) inquit: Peccatum habet quam infinitatem ex infinitate Majestatis Divinae; tanto enim offensae est gravior, quanto est major illa, in quem delinquitur. Haec est mensura, hoc est illud pondus, quo trutinari debet Dei offensio, nimirum iustitudo.

Exempla injuria homini illata levi.

4. Contra jam ponderemus, quantum pensanda sint injuria nostrae: Quid est homo? percipite responsum istius Prophetae c. 49. *Et respondit responsum Gentilium Philosophorum: Aristot. Plantae, Vesca, apud Corn. a L. in Gen. c. 19.)* Homo est fortuna infus, inconstantia iningo, corruptiois speculum, temporis spolum, mancipium mortis, vinctus transiens, viva mors, sanctitium cadaver, sepulchrum circumversibile &c. Quid est homo? percipite responsum SS. Patrum, & oraculorum: (S. Bernard. *Ita in ostent. Patris Abraham apud Corn. ibid.)* Homo est spuma foetidum, lacus herorum, eica vermium, gutta toris antelucani, nuncijs perarens, nihilum, & foane, fumus evanescent, spuma fragilis, pulvis, & cinis. Jam si homo in se, & absolute consideratus, res est adeo contemptibilis, quid erit ut comparatus ad Deum? certe si Deus lux est infinita, homo vix erit una atomus: Si Deus est immensum perfectissimum mare, homo vix erit una guttula: Si Deus est infinita felicitatis abyssus, homo vix erit una terra arenula. &c. Notate, Auditores, hunc discursum, notate, quis fit Deus, quis fit homo, & ex hac infinita utriusque distantia discite differentiam in-

ter injuriam Dei, & injuriam hominis, quam ergo est differentia? considerate iterum gemum hodierni Evangelii servum: primus debebat Domino decem millia talentorum, quae summa, ad nostram monetam computata, facit ultra sexaginta florenorum milliones, alter debebat suo conservo centum denarios, quod debicum non affurgit ultra quinque florenos, & percipite modo verba S. Antonii Paduani (Dm. 22. Trin.) *Quanta differentia est inter decem milia talentorum, & inter centum denarios, tanta differentia, & longe major est inter peccatum, quo offenditur Deus, & peccatum, quo offenditur nos proximus. &c.*
 5. Et tamen, eheu! & tamen, *Mendaces filii hominum in lateris, (Ps. 61.)* injurias, Deo illatas, leviter nostras graviter taxamus: cum Deum enormibus delictis offendimus, confestim illum reconciliatum volumus; cum a proximo offendimus, irreconciliables sumus. Venit aliquis ad confessionem cum perjuris, cum blasphemis, cum gravissimis sceleribus, si Confessor paulo auctiore exhortatione utatur, scilicet milleas obtendere excusationes: dicit: Mi Pater, mea natura ad bilem, & iracundiam nimis propendit, irrationales advariorum errantibus malis malignis; occasio, demon, tentatio mendecepti, & quae sunt similia. Verum ponamus contingere, ut hic ipse egregius Cicero pro domo sita a proximo vel leviter tangatur: ecce confestim in implacabiles iras exardescens, nullam excusationem admittit, vindictam ferro, & flamma spirat, ad duella, & cruentus caedes provocat. Est aliquis, qui in templis subipsis Dei officis crudelissima inurbanitate, garrundo, pisdando, ridendo, circumpicendo Deum gravissimis inhonorat, & ista omnia rem levem arbitrat: verum si a proximo, vel leviter depectat habetur, si de competenti titulo vel illata omittatur, si has praecedentia in delictum vocetur, ardet, furit, sevit, & proximo, velut Amminus Madochae, patibulum machinatur. Est alius, qui praxes adquirendi, fallacias in commerciis, & artes decipiendi apprime didicit, ac crumenam injuste fagnat, putat se suo iudicio inculpabilem; verum si contingat simulam, aut simulam in rebus, quae ad esculenta, & poculenta pertinent, in furto unius pomi, aut pyri deprehendi, statim ad furcas, ad trirames damnatur, aut in misericorditer a domo eiciuntur. Nonne verissima sunt ista, mi Christiane? nonne verum est, si crimen occultum de te in lucem venire incipiat, velles omnino omnes tacere, omnes tecum commiserationem habere? verum cum de alieno delicto tibi quidquam innotescit, potes compita omnia, domos omnes detractionibus, & eloquentis exaggeratione complere. Quaso, quid hoc est aliud, quam injurias Dei pro decem denariis, injurias autem proprias pro decem millium talentorum debito altimare?

6. Rex Saul, prout narrat Regum historia, cum culta meratus esset in Gulgala, creavit Altare,

tare, in gratitudinem victoriae, a Jonathae reportata, Sacra facturus. Porro lege Divina vetitum erat Saul in absentia Sacerdotis offerre holocausta; sed quoniam Samuel paulo diutius, quam Rex expectaverat, absuit, ulterioris morae imationes *absuit holocaustum. (1. Reg. 13.)* Iratus Samuel exprobravit Regi commillum neas, & ecce confestim obinuit excusationem: Non potui diutius moras trahere, *necessitate compulsum, absuit holocaustum.* Verum perlegamus sequens statim capitulum: (1. Reg. 14.) ibi legitur, quod idem Rex Saul legem tulit, nequis ex populo quidquam cibi gustaret, antequam de hostibus vindictam sumpserit: accidit autem, quod filius ejus Jonathas, dum saltus oberat, modicum quid mellis sylvestris, intincta virgae extremitate, gustaret, & ecce Rex irreconciliablem mortis sententiam supra filium tulit: aegerime factum est, ut populus Regium Principem a morte liberaret. Bone Deus! quam dolosa, ac iniqua est hominum latera! delictum suum, quo legem Dei praeverticatus erat; necessitate excusat, contra a filio, legem suam transgresso, nullam excusationem admittit. O quam persequentes sunt hodie dum cismodii Saules, qui longe acerbis invectur in de inquentes contra praepcepta sua, quam in transgressores praepceptorum Dei! Est aliquis Pater familias, qui praepceptum diebus festis Sacri auditionem, aut abique sufficienti causa omittit, aut negligentissime pergit; nec tamen multum conscientia sibi ducit: cum famulus, aut ancilla de praepcepto domi labore quidquam praetermittit, aut occitantius pergit, statim ad fulmina, & caedes conclamatur. Novissimum, qui hebdomadam non una, sed pluribus vicibus in gurgustis, & comportionibus haxere solitus, deum uxoris, & liberorum abliguribat, cum autem aliqua vice uxor vitrum aliquod imprudenter confregisset, inclementer eam alapis contudit. Novi alium, qui pejorator, & blasphemator erat scandalosissimus, cum autem aliquando a famulo unico acerbioris verbo fuit tactus, sine mora eum inexorabiliter ex artibus expulsi. &c. Quid Deus ad ista? nonne iure merito his, & similibus esprobrare potest illud, quod servo nequam exprobravit: *Serve nequam, omne debitum dixisti tibi, nonne ergo oportuit, & te misereri conservi tui? &c.*

7. Epilogus. Quid igitur facti opus est, Dilectissimi? respondeo: patientia habenda est cum proximo, sicut & nobiscum patientiam haberi exoptamus: desideratis praxin, & industriam, quomodo hoc praepceptum executioni mandandum sit? audite: in proximo debetis non alienam, sed veltrammet naturam intueri, ac considerare: nam longe tenerius erga proximum afficimur, si nos ipos in illo consideremus. Scitis, cur impiissimi Judaei faciem Christi Domini velaverint? respondeo, quia faciem illam pugnis, & alapis inhonorare decreverant. An ergo cadere non potuissent faciem Christi non velatum? neutiquam: absque velamento enim

non potuissent esse adeo immanes & tyrannici; quia suam in Christo naturam intuii fuissent: ut hanc non conspicerent, velarunt faciem, & tunc omnibus bellis immanis saeviebant. Tu ergo, mi Christiane, in proximo tuo semper te ipsum intueri, ac cogita: proximus habet eandem carnem, quam ego; eandem sensibilitatem, quam ego; igitur necesse est, ut cum illo patientiam habeam, sicut Deum mecum habere patientiam exopto. Amen.

Dominica XXI. post Pentecosten.

CONCEPTUS III.

Ostenditur, qua ratione tempus, per peccata male perditum, per pia opera compensari possit.

Patientiam habet in me, & omnia reddam tibi. Matth. 18.

EXORDIUM.

Sicut servus iste impar est solvendo debito, ita homo impar est satisfaciendo pro peccato.

1. Nescio, an infidelitatem hujus famuli in admittendo suo officio, aut impudentiam in faciendo promissio magis debeam admirari; postquam enim debitum ad decem millia talentorum contaxit, audent impudens impolitor veniam sperare, & Domino suo tam enormis debiti compensationem promittere. Talentum unicum, teste Cornelio a Lapide, (in Matth. 18.) apud Hebraeos continebat duodecim millia aureorum, seu coronatorum Francicorum: consequenter decem millia talentorum faciunt centum viginti miliones aureorum. Quis par sit expungendo tanto debito? certe nec potentissimus Regum: & tamen homo trivialis, & famulatio aliquis sperni faciat tam capitale suum, regalibus etiam gratiis majorem, ex aequo restituendi? fraus est: deceptio est: &c. Crescit admirationis materies, si remoto cortice, parabola nucleum considerem; per debitem enim intelligitur peccatum, per debitorem peccator. Jam sciendum est, quod sicut Deus est summum Bonum, ita peccatum, quod repugnat Divinae Bonitati, est summum malum: quare? fecit Deus est Bonum infinitum, ita quoque peccatum immensum quoddam est malum: ratio est; quia magnitudo offensivis crescit ex magnitudine personae officio; quo enim persona offensa est dignior, eo injuria est gravior: si ergo persona est infinita dignitatis, peccatum quoque militiam habebit quodammodo infinitam. Ita expresse docet Angelicus Thomas (p. 3. q. 1. a. 2.) Peccatum habet quamdam infinitatem ex infinitate Divinae Majestatis: tanto enim offensae est gravior, quanto major est illa, in quem delinquitur. Hinc fit, quod nulla pura creatura

ra pro peccato leali possit ex aequo satisfacere, immo nec omnia sanctorum opera vel unicum peccatum valeant compensare; adeoque necesse fuerit Dei Filium ad expungendum Adami peccatum incarnari, & pati. Hac cum ita fiat, qua fronte ausit hodiernus famulus polliceri (Matth. 18.): *Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi?* &c.

Nihilominus satisfieri quodammodo potest pro peccato.

2. *Propositi.* Dilectissimi Auditores! quamvis peccatum infinitam quodammodo malitiam complectitur, & vires humanae satisfactionis longe transcendat; nihilominus elocubo hodie, qua ratione peccator Divinae Majestatis offensas, & tempus, per peccata perditum, compensare possit, ac debeat. Benignus est Deus, qui cum compensationem ex rigore justitiae aequalem homini impossibilem tenet, acceptat longe inferiorem; prout in hoc ipso sermo exemplum habemus; prout ad modicas preces debuit omnia dimitti. Favete.

Et tempus perditum compensari.

3. *Diagnos.* Penitentes animae, quae de tyrannide peccati ad gratiam, & libertatem filiorum Dei transierunt, quamvis impenita animi laetitia, & conscientia tranquillitate perficiantur, nihilominus anxietas etiam cogitationibus multoties turbantur. Eheu! quomodo annos, menses, ac dies, in statura peccati pessime perditos, compensare poterō? si servus ille prodigus & carcere non fuit dimissus, donec ultimum solvisset quadrantem, quid de me fit ob tot, tantaeque negligentiam? &c. Advertendum igitur est, compensationem unam esse *formalem*, alteram *virtualem*. Formalis est, cum pro decem aureis, quos debeo, reddo in natura decem aureis. Virtualis, cum pro decem aureis reddo unum. Videmus jam, qua ratione per utramque hanc methodum, & temporis male per peccata perditum, fieri possit compensatio.

§. I. *Et quidem tam formaliter.*

3. *Confirmatio.* Primo, quod concernit redemptionem formalem, bene pendenda est illa Apostoli Pauli facta commoio ad Ephesios: *Videte fratres, quomodo caute ambulatis, ut redimatis tempus, quoniam dies mali sunt.* (Ephes. 5.) Ubi pra primis phrasia illa *Redimatis tempus*, tamquam exortiva admittenda venit. Quomodo enim? an praeterlapsi dies, a hora revocari poterunt? nulla ratione; si vestris scilicet, reparari potest; si domus intercessa est, reedificari potest; si exercitus casus est, novis copiis restitui potest; si civitas perditam est, recuperari potest; si his abjecta est, per appellationem evincitur potest; at tempus perditum revocari non potest. Quo tenet ergo monitum Apo-

stolus Ephesios, ut tempus redimerent? Angelicus Doctorem explicat. (in *Epist. ad Ephes. c. 5.*) dicens: *Contingit quaedamque, quod aliquis per magnum tempus vita vivit in peccato. & hoc est tempus perditum. Sed quomodo redimet? Respondet, quid tanto magis debet vacare operibus bonis, quanto prius in peccato in malis. Dies illi, qui in flagitiis consumpti sunt, in virtutis studium impendantur, & duplicatis operibus bonis, omnia virtutum actiones restaurentur. Exempli causa: si antea, mi peccator! Sacrum praecipis diebus audire, aut jejunium, & alia pietatis opera servare neglexeris, nunc quadruplicato jejunio, Sacro, aliisque sanctis occupationibus partem illam compensare cogitabis. Si divitias pauperi denegasti, & in usus profanos perdidisti, nunc duplicato numero, tuis delictis subtrahito, inopiam egentium sublevarum contende. Si horas potando, otioso, lasciviendo turpiter omisit, nunc duplo plures penitentia, & fletu impendere satage.*

4. Paulo aliter allegata Apostoli verba explicat Augustinus (Ser. 24. de Verbo. Apost.) & singulariter evocans illam vocalem *Redimere*, interrogat, quid est emere, aut redimere? *Emere est, cum aliquid amittis, & aliud accipis. Emis panem? amittis nummos, & recipis panem. Emis vestem? amittis pecuniam, & recipis pannum, & sic de ceteris loquendo.* Ex quo conficitur Argumentum, ut tempus redimas, aliquid tibi perendum est; perendum est temporale, ut adquiras aeternale; perendum est terrestre, ut adquiras caeleste. Proh! quantum tempus infumum litu praerohendit, velle excolenda, mercaturae excolenda? quantum temporis perditum in conviviis, somno, fabulis, & nugis nugarum? subtrahat jam illis portionem aliquam, perde aliquid, ut Deo vacet, ut Verbo Dei vacet, ut examinanda conscientia vacet. Hoc est tempus redimere: unde alio in loco ita differit Augustinus (Ser. 1. de 22. 30.): *Quid est redimere tempus, nisi emere est, etiam cum detrimere temporatum ad aeternum querenda, temporis spatia compensari? Si forte natura invitae ad somnum, subtrahat illi aliquid, & da orationi, & tempus redemisti. Invitae aura ferentor ad ambulandum? subtrahat ambulatorem aliquid, & da concioni, & tempus redemisti. Dedit tibi fortuna amplius census? subtrahat aliquid nummis, & distribuere inter pauperes, & tempus redemisti. &c.*

§. II. *Quam virtualiter.*

6. Alter modus compensandi praeterita delicta est Virtualis, sique per actus generosos, & heroicis, qui pretio, ac assiduatione innumeros alios coram Domino Deo adaequant. Exempli causa fieri potest, ut quis plarium annorum decursu inimicitias intricatas, & jam generalis sui ipsius victorias, superatae ingentis arduitate, inimicum in gratiam recipiat, fieri potest, ut quis, a multorum annorum tempore in pauperes immisericos, jam facultates omnes in egenos profundat: fieri potest, ut quis vix multorum scelorum aetudini deditus, jam actu contritionis intensissimo prioris vitae noxae detestatur; atque per hos actus perfectissimos uno quasi momento plura merita colligere potest, quam per plurimum lustrorum spatia per actus successivos collegisset. Cum in Aegypto mortuus est Patriarcha Jacob, dicit Scriptura, quod Aegyptus cum defleverit septuaginta dies, Joseph autem, & filii eius septem diebus, Res mira, prout annotat Augustinus, quod filii Jacob solum septem dies, Aegypti vero septuaginta plorando exegerint. An forte major fuit caritas Aegyptiorum erga advenam, quam liberorum erga parentem? abste: indicat vult Scriptura luctum non affirmari a longitudine temporis, sed a vehementia, & intentione doloris, atque idem de luctu Aegyptiorum tantum simpliciter dicit; *Flavit enim Aegyptus septuaginta diebus.* De luctu autem filiorum cum auxilii loquitur: *Planctu magno, & vehementer imploraverunt septem dies.* (Gen. 50.) Atque hanc in modum fieri potest, ut qui ad operandum summam contentione utitur, & plus efficit septiduo, quam alius ignavus, & languidus septennio.

7. Evangelicus Pater-familias, per singulas

jam sexagenarius esset, & annus 165, dies, sexaginta vero anni dies 219000, complecterentur; triginta rosaria in dies singulos biennio toto recitata. Amplexus est milles consilium, biennio integro quotidie triginta decurrat rosaria, quo exipito, & vivis exeret, si quoties dies males in bonos, sanctoque converterit, tempus perditum pro fenore redimit. Idipsum statulo proclius exemplo praestitit mulier Japonensis, quae ad fidem Christianam sub annum 1622, conversa, quotidie Jesu, & Mariae nomina toties ingeminabat, quoties ante nomen Idoli sui in votum convolverat: (P. Suffren Lit. 5. in ad. 1622.) & quod mirabilis est, ad hoc bene mane ab Angelo tutelari, ut antea a malo demone exortu solita est. Audiant ista, qui tempus hostibus suis, mundo, carni, demoni vendiderunt, & praeterita damna refarcire studeant, tantum unico de spiritualis lucra adquirentes satagant, quantum talis tribus, aut pluribus diebus perdididerunt; hoc enim, teste Gregorio M. (Ser. 14. in Evang.) est tempus redimere: *Qui se vult a Deo conferent, damna praeterita lucris sequentibus compensant.* &c.

§. II. *Quam virtualiter.*

6. Alter modus compensandi praeterita delicta est Virtualis, sique per actus generosos, & heroicis, qui pretio, ac assiduatione innumeros alios coram Domino Deo adaequant. Exempli causa fieri potest, ut quis plarium annorum decursu inimicitias intricatas, & jam generalis sui ipsius victorias, superatae ingentis arduitate, inimicum in gratiam recipiat, fieri potest, ut quis, a multorum annorum tempore in pauperes immisericos, jam facultates omnes in egenos profundat: fieri potest, ut quis vix multorum scelorum aetudini deditus, jam actu contritionis intensissimo prioris vitae noxae detestatur; atque per hos actus perfectissimos uno quasi momento plura merita colligere potest, quam per plurimum lustrorum spatia per actus successivos collegisset. Cum in Aegypto mortuus est Patriarcha Jacob, dicit Scriptura, quod Aegyptus cum defleverit septuaginta dies, Joseph autem, & filii eius septem diebus, Res mira, prout annotat Augustinus, quod filii Jacob solum septem dies, Aegypti vero septuaginta plorando exegerint. An forte major fuit caritas Aegyptiorum erga advenam, quam liberorum erga parentem? abste: indicat vult Scriptura luctum non affirmari a longitudine temporis, sed a vehementia, & intentione doloris, atque idem de luctu Aegyptiorum tantum simpliciter dicit; *Flavit enim Aegyptus septuaginta diebus.* De luctu autem filiorum cum auxilii loquitur: *Planctu magno, & vehementer imploraverunt septem dies.* (Gen. 50.) Atque hanc in modum fieri potest, ut qui ad operandum summam contentione utitur, & plus efficit septiduo, quam alius ignavus, & languidus septennio.

7. Evangelicus Pater-familias, per singulas

dici horas in vios, & plateas exiens, conduxit in vineam operarios. (Matth. 20.) Venerunt ergo aliqui summo mane ad laborem, alii hora sexta, alii nona, alii undecim: vesperi, cum operariis merces diurna numerabatur, datus est denarius tam ultimo illi, qui una tantum hora laboraverat, quam aliis, qui tulerunt pondus, & aetum diei. Curia? an non haec aequalis solutio iustitiam spirat, aut partialitatem? nullo modo: hic ultimus enim per laboris intentionem tantumdem opera praestitit, quam alii per extensionem temporis. &c. Eundem in modum res accidere potest coram Deo, novissimi possunt fieri primi. Paulus Apostolus fuit novissimus Apostolorum, & tamen plus omnibus laboravit; hinc ait S. Hieronymus. (Ep. 13. ad Paulum.) *Nell fidem pensare temporibus, nec in idcirco meritis putari, quod prior in exercitiis Christi caperim militare; Paulus Apostolus, de persecutore mutatus, novissimus in ordine, primus in meritis est; quo, extremus licet, plus omnibus laboravit: subitis color longum vincit tempore.* Actus unicus valde meritorius supplere potest mille defectus. Vultis pro coraide hujus rei exemplum?

8. Imperatrice Theodosia Magno, vixit Theodoros Syllia. (Matth. Roderus p. 2. Vind. ff. c. 4. §. 3.) Vir patricii Ordinis, qui cum videret a Magistratu omnia per rapinas agi, praefectura se abdicavit: tandem uxore mortua, fortunas omnes in pauperes elargitur, Edessam venit, ubi in columna triginta annos vitam religiosam, & solitariam egit. Olim seire cupierat, occui tandem ex gratis Deo servus per esset, & audivit, se Cornelio Magno, superatae ingentis arduitate, inimicum in gratiam recipiat, fieri potest, ut quis, a multorum annorum tempore in pauperes immisericos, jam facultates omnes in egenos profundat: fieri potest, ut quis vix multorum scelorum aetudini deditus, jam actu contritionis intensissimo prioris vitae noxae detestatur; atque per hos actus perfectissimos uno quasi momento plura merita colligere potest, quam per plurimum lustrorum spatia per actus successivos collegisset. Cum in Aegypto mortuus est Patriarcha Jacob, dicit Scriptura, quod Aegyptus cum defleverit septuaginta dies, Joseph autem, & filii eius septem diebus, Res mira, prout annotat Augustinus, quod filii Jacob solum septem dies, Aegypti vero septuaginta plorando exegerint. An forte major fuit caritas Aegyptiorum erga advenam, quam liberorum erga parentem? abste: indicat vult Scriptura luctum non affirmari a longitudine temporis, sed a vehementia, & intentione doloris, atque idem de luctu Aegyptiorum tantum simpliciter dicit; *Flavit enim Aegyptus septuaginta diebus.* De luctu autem filiorum cum auxilii loquitur: *Planctu magno, & vehementer imploraverunt septem dies.* (Gen. 50.) Atque hanc in modum fieri potest, ut qui ad operandum summam contentione utitur, & plus efficit septiduo, quam alius ignavus, & languidus septennio.

7. Evangelicus Pater-familias, per singulas

Vir in

Virum e custodia libera, clementiam Numinis pro me exora, ut mei in extremo iudicii die miseretur. His auditis Theodorus, gratis Deo astitit, rursus columnam ascendit, brevique post satis feliciter concessit. &c.

9. *Epitaphium.* En, mi Christiane, quid apud Deum valeat unus actus heroicis, & generosa sui ipsius Victoria, qua Mimis iste non tantum antea vite delicta expunxit, sed & a chorea, qui a singulari sanctitate erat commendatus, equiparari meruit. Tu igitur, si serio cupis contracta apud Deum nomina, nominamque reliquias expungere, hunc eiusmodi compensationis modum elige, reliquias vite sanctis operibus consecra, cum occasione, instantumque sententis, magni aliquid pro Deo faciendi, instantum illum, occasionemque generose amplectere, si que prociudum cum homine seruo, dic Domino Deo, quem mille delictis offendiisti: *Patientiam habe in me, & omnia reddam tibi.* Amen.

Dominica XXII. post Pentecosten.

CONCEPTUS I.

Offenditur, quantum astimanda sit humana anima ex eo colum capite, quod imago Dei sit.

Cujus est hac imago? Matth. 22.

EXORDIUM.

Anima per peccatum deformatur. Anima summe astimanda est, quia Dei Imago est.

Ridiculum est, quod Parisiis contigisse fertur: Mercator quidam ditissimus iuxta, ac tenacissimus pictorem pretio conduxerat, ut suam sibi effigiem delinearet. Praestitit id scitissime pictor: Ecypon, & prototypum ita sibi correspondebat, ut ovum ovo. Verum avarissimus Euclio, ut picturam artifici debitum eladeret, negativ se a pretium representari: pictor, cum delusum se cerneret, hanc mercatori stropham vicissim lusi; & appinxit imaginem aures affinis, & in publico foro venalem exposuit. Quicumque pratergredientes intuebantur tabellam, agnovere vultum mercatoris: unde factum est, ut ille inter rursus, & cachinnos totius urbis fabula fieret: tandem, ut a ludibriae populi se redimeret, tabulam duplicato pretio mercatus est. Christiane homo, verbum unicum ad te: *cujus est hac imago?* (Matth. 22.) loquor de anima tua, quam immortalem mortali corpore circumfers: Ecypon est tu Creatoris; in creatione enim tua pulcherrimam Divinae faciei similitudinem tibi contulisti; tu vero elegantissimam hanc imaginem pro peccato adeo deturpasti, ut formam omnino belluinam induerit. Quid mirum, quod Angolorum, hominumque, & pygmaeorum camouum ludibrium incurris, qui tibi insultant, sibi que gratulan-

tur, quod perditam primam venustate, jam ordinum monstrum representantes? Unde, quare tam enormem errorem admittisti? nimirum, sentio, quod res est: necis, ut par est, astimare animam tuam.

2. *Propheta.* Age, erige oculos, attolle animam, non te vilem reputes: anima tua imago Dei est: quod si non satis capias, quid hoc dignitatis sit, ego in praesentiarum ostendam tibi, quanto in honore animam tuam habere debeas ex eo solum capite, quia Dei artificium est, quia Dei Ecypon est. Non loquar hodie de pretio animae ex eo fundamento, quod Christi sanguine redempta sit, quod per gratiam supernaturalem ornata sit, quod ad caelestem coronam destinata sit. &c. Sed unice quaeram: *cujus est hac imago?* (Matth. 22.) Favete.

In quo anima Dei imago sit.

3. *Explicatio.* Ante omnia quaeritur, in quo ergo humana anima cum Deo conveniat? Sancti Patres diversimode explicant: S. Augustinus (1. 8. in Joan. 1.) ait, animam esse imaginem Dei; quia sicut Deus seipsum cognoscit, & cognoscendo amat, ita & anima seipsum cognoscit, & cognoscendo amat. S. Ambrosius (1. de dignit. corp. hum.) docet, animam esse similem Deo; quia sicut Deus totus est in toto orbe, & totus in qualibet parte orbis; ita anima in toto corpore ita tota diffunditur, ut tamen tota in qualibet membro corporis invenitur. S. Doctor Anglicus (1. p. 4. 93. c. 2. in C.) asserit animam similitudinem Dei referre; quia Dei perfectiones plus ceteris creaturis participat &c. Taceo alias SS. Patrum explanationes, & ad propositum festino.

Opus suum pretium sortitur ab artifice.

4. *Confirmatio.* Res indubitata est, omnium gentium persuasionem firmata, tanto ceteris partibus imaginem aliquam esse pretiosiore, quanto celebrior est illius artifice; nomen enim, & ars auctoris singulariter commendat artefactum. Olim tanquam artis pictoriae prodigium celebrabant Galli suum Blancardum, Romani suum Casparem Callium, Veneti suum Titianum Vercellum, Florentini suum Michaelem Angelum Bonarotum, Mediolanenses suum Polydorum Caravacensem &c. Et ut nostrae Germaniae selectissimos artifices non subtraham, Norimbergenses fumis laudibus eferant Albertum Durerum, Augustiani extollunt suum Christophorum Ambergerum etiam Judicio Caroli V. Titiani Veneti simulum, Monacenses celebrant suum Andream Wolsium, Ingoaldenses supra sydera tollunt suum Christophorum Schevartium, Biberacenses suum Henricum Schenardium, Colonenses suum Joannem Augustinicum, &c. (P. Henrici Scherer in Asiatico.) ut taceam innumeros alios, quorum artefacta Principibus, & magnis Dominis immenso pretio comparantur. Cur autem eorum labores us-

que

que adeo astimantur? non alia ex ratione, quam quia isti eorum auctores pro omnem, qua late pater, Europam absolutissimorum artificum nomen sibi compararunt. Advertis, O Christiane, quid per hoc tibi insinuare velim? nimirum, si artificis excellentia tantopere commendat artefactum, quanto in honore haberi oportet illam Divinitatis imaginem, hoc est, animam tuam, quae et perfectissimi, excellentissimi, ac omnipotentis artificis manibus prodita? Tua anima Dei Ecypon est, ab omnipotente manu formata; quia Dei unius, & Trini faciem per unitatem suae substantiae, & trinitatem potentiarum viva representatione praefert. *Signatum est super nos lumen vultus tui, Domine.* (Ps. 4.)

5. Audi pulcherrimam, quam Aulus Gellius (1. 15. Plinius 1. 35. c. 11.) in rem nostram enarrat, historiam. Protogenes pictor famosissimus elaboravit artificiosissimam imaginem, de cujus artificii fati sit dixisse, quod ad eam perficiendam septenos omnino annos impenderit. Rex Demetrius, picturae illius habenda cupidus, immensam pro ea pecunie summam obtulit: sed frustra: quid agit? ingentem exercitum Insulae, urbeque Rhodus, ubi imago astringebatur, admovebat, comminatus incolis vastitatem, nisi illud Protogenis artefactum ei traderent. Jam sero, & flamma lievebatur, cum e ducibus nonnemo communiter regem, fieri posse, ut cum urbs confligaret, una etiam illa Protogenis imago in cineres redigeretur. Et ecce, subito Rex, mutata sententia, obsidionem solvit: *Malo, inquit, civitatem illam incensam remanere, quam illud exitium, & pretiosissimum opus destrueret.* Adverte modo, O Christiane, si Rex Demetrius usque adeo astimavit hanc picturam, quia celeberrimi artificis opus erat, ut maluerit immensos belli sumptus, ipsamque civitatem perdere, quam illud ipsum artificium destrueret; pro quantum astimare oportet animam, quae Dei ipsius indelutibile opus est! Certe si sapias, deberes potius cetera omnia velle perdere, quam animam. Periret vita, periret sanitas, perirent opes, periret integer orbis, modo anima non periret.

6. Promoveo argumentum. In urbe Imperiali Ratisbonensi in Veteri Capella, quam sanctus Rupertus Bavariae Apostolus consecravit, astringitur imago Beatissima Virginis graecae picturae, quam a S. Luca Evangelista pictam, & a S. Henrico Bavariae Duce huc Roma allatam fuisse, constans traditio est. (P. Gampenh. in Asiatico Mar.) In urbe Florentina in templo Servitorum astringitur imago Beatissima Virginis, vulgo Annuntiatrice dicta, cujus faciem Angelus pinxisse traditur; (Joan. Bapt. Alberti 1. 2.) cum enim pictor nomine Bartholomaeus imaginem totam, excepta facie absolvisset, subito obdormiit; & ecce, expergelactus vidit faciem pulcherrimam ab Angelo absolutam. Ulterius: in Monasterio Sorianensi in Calabria astringitur, & religiose colitur imago S. Dominici, quam anno post paratam salutem 1530. ipsa Beatissima Clara & pietatis, Concionat. Pars I.

Virgo de caelo atruit, tanquam artefactum caelesti manu elaboratum. (Ign. Constantino in Justitiano. 1. 22.) &c. Indicibile est, quanta in veneratione haec, & alia id genus imagines habeantur: Quare? non solum ideo, quia insignibus fulgent prodigijs; sed maxime ideo, quia prima illa a S. Evangelista, & Martyre, altera ab Angelo, tertia in ipsa cali officina consecrata est. Quod si haec imagines tantam astimationem fortuantur ex praesentia sui auctoris, iterum tibi inculcatum volo, mi Christiane! quantum astimare te oportet animam, quae ab ipso Deo producta est. Veneror penicillum S. Lucae, veneror penicillum illius Angeli, veneror Iconem, ab ipsa Beatissima Matre in terras allatam; sed quoniam Divinus animae Creator hinc infinitas excellentior est, ideo etiam illius opus, id est, anima incomparabiliter praestantior est. *Manus tua fecerunt me.* (Job. 10.) Si forte dicas, dignitatem animae ex eo desumi non posse, quod opus Dei sit, quia etiam creatura cetera operata Dei sunt: responde, magnam esse diversitatem; non enim creaturas ceteras, sed solum hominem Deus ad imaginem, & similitudinem suam formavit. Audi Tertullianum (1. 4. contra Marcian.) asserentem, *Deum primum esse auctorem imaginum, quia primum sui depinxit in homine.*

7. Audi plura: cum Abagarus Edelessis Rex audiret miracula Christi Domini, magno desiderio ardere coepit videndi taumarumque illum Prophetam: quare pictorem suum aulicum Ierolimam misit cum mandato, ut Christi effigiem sibi delinearet: pictor adhibuit quidem operi manum, sed perire non potuit ipsendorem e vultu Christi Domini emanantem: quapropter Salvator permotus pietate, & desiderio Abagari, suam ipse faciem, lineam ad vivum impressam, illi transmisit: ita expressit Ioannes Damascenus, cujus verba sunt (1. 4. de fidei orthod. c. 12.): *Historia quoque praedictum est, cum Abagarus Edelessis Rex pictorem praedictum, ut Domini imaginem exprimeret, neque id pictor obtinere, ex ipsius vultu emanantem, consecrari potuisset, Dominum ipsum Divina sua, ac vivifica faciei pallium admoveisse, imaginemque suam ei impressisse, atque illud ad Abagarum, ut ipsius cupiditati satisficeret, misisset. Haec imago pretiosissima est omnium, quae unquam sub sole fuerunt, tum ob praesentiam auctoris, tum ex obiecto representato. Quis facis explicet, quanto in honore habuerit Abagarus hanc imaginem? Verum scito, mi Christiane, non minus pretiosa est anima tua: eundem enim auctorem habuit, & idemmet obiectum representat, videlicet Deum.*

8. Edic, obsecro, qua ratione haecenus honorasti animam tuam? an honorasti, velut mundus honorat artificia celeberrimorum? an honorasti, velut Demetrius Rex honoravit picturam Protogenis? Ratisbonenses picturam S. Lucae? Florentini picturam Angeli? Soriani imaginem S. Dominici? cheu! quantum neglecti, contempti, confusurati animam! deformatam est

E e

pri-

prima creationis pulchritudo: designat a se factus eorum super carbones. (Thronica.) Quamprimum peccati, perit originalis illavemitas, evanuit anima cum Deo habita similitudo. Euhonorat animam, ait Rabbanus, (13. in Eccl. 13.) qui peccatis eam palliat. In arce arbis Athentensis asservabatur huius Minervae artefactum Phidiaz, quod apud Vereres summo in pretio habebatur ex eo solum capite, quia artifex suum ipse effigiem in Aegye Minerva adeo artificiose expresserat, ut impossibile fuerit delere faciem sculptoris, quin simul integra statua destrueretur. O anima humana! Divinus Psalmator suam tibi faciem in creatione ita impressit, ut fieri non possit hanc per peccata destrui, quin teipsum simul perdas. Vis nosse, qua ratione imago Dei per peccatum in anima destruitur?

9. Sicut regum aliquis, ait Rupertus (1. 2. in Gen. 22. 1.), cora sigillum imprimi, ita humanae animae signaculum Divinae Trinitatis impressum est, ita ut dicit de ea non minus sit ita, quam olim de Luciferis. Tu signaculum Trinitatis. (Ezech. 28.) Quid autem contingit, cum homo peccat? Regius Palates ait (Pl. 67.): Sicut fuit terra a factis ignis, si pereunt peccatores. Sume ceram benedictam, in qua Agnus Dei, aut sanctissima Trinitatis imago pulcherrime effigata est; colloca pence ignem, quid fiet? cera, & simul effigies diffilata. Si terrenus peccator, a similitudine animae tuae cum Deo evanuit, diluavit, perit, quam primum appropinquasti ad ignem libidinis, ad ignem Iracundiae, ad ignem Superbiae: ita in hunc locum Novarinus (in Psalms): A factis ignis, a factis ab actu concupiscentiae: si peccat in eis, & effuit imago Dei, ut fuit terra a factis ignis. &c.

10. Quam inano vellebile adhuc malum foret, si Iohannes effigies Dei per peccatum evanesceret, nisi etiam infernalis bellus deformitas substitueretur. Mi Christiane, Deus tibi iam tua creatione contulit pulcherrimam Divinae faciei similitudinem, tu vero per peccatum tuum induisti formam orcinam. Tu, o superbe, similem te fecisti Luciferis; tu, o avaris, similem Mammoni; tu, o impubes similem Almódoro; tu, o invidie, similem Beelzebub; tu, o gulosi, similem Belleris; tu, o acedioso, similem Balberuch; tu, o acedioso, similem Alethero. Eheu! vae tibi, cum Divinus Iudex aliterit: casurus es in inferno? Dicit: ego tibi contulit pulcherrimam Deitatis imaginem, tu autem ita deformasti, ut non agnoscam opus manuum mearum. Non agnosco velorem meum, inquit telle Ambrosio (H. 6. H. 2. 8.), non agnosco imaginem meam, non agnosco vultum, quem ipse formavi. O Christiane, quid respondis ad ista?

11. Epilogus. Quaris, quid factu opus sit? ego, utere consilio meo: advolvere genibus Factori tuo, & supplex roga, ut primam in te venustatem reparat; qui enim te primitus fecere poterat, poterit & resovere. Perit olim

ipsiusmet a Sponsa tua: Ostende mihi faciem tuam. (Cantic. 2.) Quem in finem? respondet Origenes (Thronica ex quatuor), ut scilicet cum peccatis, instar pictoris suam posticentem pitturam in eo, quod in ipso conspexit imperfectam. Pictura olivacea purgatur optime per florum liquorum; et Christus Redemptor, qui seipsum appellat flor campis, pretiosum sui sanguinis liquorum in sanctissimis Sacramentis tibi ad tuam emundationem reliquit. His utere, emundare, delibere, reparare, & vive in aeternum. Amea.

Dominica XXII. post Pentecosten.

CONCEPTUS II.

De damnis, ac ruinis, quas humano generi irrogavit inordinata auri, ac pecuniarum cupiditas.

Offendite mihi nummis in auro: ut illi abuterentur ei denarium. Matth. 22.

EXORDIUM.

Christus in nomine hoc praesidit omnia mala ab auro causata; & contra homines depuravit pecuniam: qua tantum mala plurima causantur.

1. **C**U ultra alia, certe hac praeter ceteris ostiositas animam tangit, quod homie Dei Filius cogitavit, cum oblatam sibi per amantibus usurpavit, oculis asperit? cum enim in mente Divina locum non habet abstractio, seu unius praedicti ad altero facta praesidio, certe in uno hoc numismate inuitus est malorum omnium seman, quae unquam in orbem inivitit auri cupiditate mensurum, cogitatione: Hoc est illud metallum, quod unquam scindit, fraternitatem separat, cognationem sperdit, parentem perdit, & vultu caritatem. (S. Petri. Cypri. serm. 1.) Hoc est illud metallum, quod filium fratris, violat effugit, cultorem caritatem, turbat quietem, admittit invidiam, decet fratrem, suadet fraudem, imperat latrocinium. (S. Petri. Cypri. serm. 2.) Hoc est illud metallum, quod foedera rumpit, pacem turbat, amicitiam tollit, proditorum machinatur, amicos inimicos, & ipsos etiam fratres collidit. Hoc est illud metallum, pro quo ipsudmet a proditore Iuda in inimicorum manus vendit, & crucis morte afficit. &c. Haec sine dubio fuerunt cogitationes Christi Domini, cum hodiernum numisma inuitus est. Vos autem Christiani, vos (satis superque scio) longe alia animi sensa voluitis, dum pecuniam aspicitis: Haec est, cogitatis, humanae felicitatis architecta, haec est desiderata ab omnibus Regina pecuniarum mundi, haec est, qua dignitates procurat, amicitiam conciliat, inimicos vincit, voluptates seminat, hominem felicem reddit. &c.

2. **P**rospice, Christiane anima! hanc ipsam, quam aegre audent deperitis, pecuniam ream hodie aegri vestro ipsorummet iudicio. Et quam

vis minime me persuasurum confidas; nihilominus perspiciamus, quid malorum in curiis, in aulis, in militia, in privatis domibus, & in ipsis adeo templis struxerit, & hodie hunc struat infelix metallum. Quo sine, quo scopo hac differat? non alio, nisi ut palmariorum fulticia pateat, qui inordinato, & peccaminoso etiam affectu toti quanti fuerit in corradendis divitiis, Favete.

3. **I**ntroducit. Patriarcha Moyses de monte descendens, in primum vitulum aureum, ab Aarone constitutum, asperit, tabulas Legis, quas a Deo scriptas secum gerebat, solo illidit, confragitque. Ita hodie fieri amat: nunquam magis franguntur legis praecepta, quam intuitu auri.

§. I. In curiis. 4. **C**onfirmatio. Ingressiamur curias, ubi tristitia est iustitia, ubi Irigentium iura ventitantur; pingitur quidem iustitia obvelatis oculis, bilancem in manibus tenens, quo indicatur, eorum illam esse, non secundum personarum respectum, sed secundum iustitiam aequitatem suam dicere; verum non ita abusum est illud oculo-rum vitulum, ut auri radii non multoties penetrant. Pictores, ac statuarii, cum nonnuquam imaginem absurdam, deformem, ac monstruam effingunt, auro, & argento ad splendorem excolant, & se facile errores obvellant: O quoties processus iudicialis absurdus, deformis, ac monstruosus est, fed tamen impetrat sententiam favorabilem! diffimulantur vicia, obvelantur errores, excusantur delicta: quo auctore, quo patrone? non potestore, quam auro. Quidam adducta sunt ad Christum Dominum mulier in adulterio deprehensa: urgebant Iudaei mordicus sententiam lapidationis. (Ioa. 8.) Admiror hic, & quare, si mulier in flagranti fuit deprehensa, ubi ergo erant adulter? cur non ego adducitur, ac mortis condemnatur? Nempe sentio, quod res est: adulter erat homo peccator, facile se expetit & manibus Iudaeorum per minerat; ad adultera, quia pauperula, immisericorditer ad necem raptur. In expresse sentit Lyranus, inuicem (in hunc locum): Adultera erat mulier, Iuda pro peccato liberavit eam. Quisquis aurea argumenta producit, facile excusat. O processus iudicialis! O viciat, O pupilli, O pauperuli, quoties causa additis! quoties Elau Jacobo, Valthi Esther, Amman Markachao, Cain Abeli, Barabas Christo praevalit: quia aurum, non equitas iudicis. Ideo dudum expulsi Platarchus (in praecip. Pollic): Auri cupiditas iuris, & iustitiae inimica est. Et Ieremo Moysi rocesso suo, quantum poterat, iudicavit, ut iustitiam iudicis, supra populum constitueret, qui ad iuris officium. (Ezech. 18.) &c.

§. II. In castris.

5. **A** curiis progrediamur ad aulas Principum, magnatum, & nobilium. Eliezer, Abrahami mulus, venit olim in zedes praedictis Labani, spontam Illico quaesivimus; & ecce, six limina passans admittit, ac omni cum honore exceptus fuit: Ingressere, benedixit Dominus! (Gen. 24.) citra difficultatem Rebecca in Ipsulam Domini sui obtinuit. At dum fluentibus annis Jacobus Rebecca filius, ad eisdem Labani ades adventans, pro Rachele illius filii conditione, agere confendit, & quidem filii filioe septembris sevitit extorrit: quibus iam est, cui Eliezer adeo facile; econtra Jacobus adeo difficultatem obtinuerit? En in promptu rationem: Eliezer muneribus dives, auro, argentoque onustus advenabat, praedictis vultu argenti; & auroi; econtra Jacobus inops, & non nisi baculo armatus, comparuit: In hunc mox transpos Jordanum. Tu quisquis magnatum limina passas, frustra admitti cupis, nisi aurea clave portam referes. Nonne verum dico, vos aulici, qui amulos supplantare contenditis? nonne verum dico, vos honorum candidati, qui ad officia suspiratis? nonne verum dico, vos famuli, qui vestra superbia iam nequidquam sollicitatis? nonne verum dico, vos pauperes, qui supplicibus libellis gratiam Principis impetratis? verum verissimum, iniquum impios, sine auro nihil educitur, auro valesunt sunt gratia, &c.

§. III. In castris.

6. **Q**uid verum agitur in militia, in castris? hic, inquis, nisi generositas, fidelitas, & mascula virtus locum habent. Erras, quilibet ita sentis: illa propterea, urbes, ac munitamenta, quae arripit non possunt, sane expugnanda sunt: quaris, qua fame? illa nimirum, de qua Virgilius (A. 7. 1. 1. 1.) Auri sacra fames! & ubi ex auro pugnavit, omnia vincit. Cum quondam Philippus Maecio, castellum munitissimum expugnatum, obstitentes sibi haberet suos belliciosos, asserentes, arcem esse invincibilem, expugnabilem, quaesivit, an ergo accessus ita esset impetrabilis, ut ne quidem mufas auro onustus illuc peringere possit, affimantibus respondit: ego expugnatus facili est. (Corn. a. L. in Oca 11. a. a.) Quis nescit, iulianis ille Berardinus Turonensis archiepiscopus Mediolanensem auro prodidit? quis nescit, in hunc ille Emigilius urbium plurimas in Italia pecunias vendidit? (Gual. 1. 2. 1. 2.) quis nescit, avarus ille Antonius Gabadeus in bello Neapolitano sortitionum munimentum, aliquam Martia Russa, inimicis pretio tradidit? (Ioa. Petri. 1. 3. 1. 3. 1. 3.) Quis nescit, in bello Turcico superiorem saeculi Budam, & Alban Graecam Christiani nominis hostibus pro auxilio vendidit? (Bonif. 1. 2. 1. 2.) ecce plura alia; ecce cum Darius se intulit uti Regem regum, Persicas super Arcanem Solis, Attila singillum dei, Solimanus Alpencorum septonum, pallum ego aurum iure intulit dominatorum mundi: Auro auctus nulla est aia, dixit Ovidius (A. Metam.): Auri & avarum &c.

7. **E** curiis ad privatas domos transivimus: curias: pro quantas divitias, aia, inimicitias, strageque in familiis edidit auri damnata

§. IV. In domibus privatis.

8. **E** curiis ad privatas domos transivimus: curias: pro quantas divitias, aia, inimicitias, strageque in familiis edidit auri damnata

fames! an putatis, usor fida est marito? fida est; sed auro corruptum fides. An putatis, filius reverens est erga Patrem? reverens est; sed auri cupiditate labellatur reverentia. An putatis, concors est frater cum fratre? concors est; sed auro destruitur concordia. Vultis, ut exemplum adducam infida uxoris? Dalilam adduco: quas machinas non adhibuerunt Phylisari, ut Samsonem vincerent, & vincerent! sed invincibilis erat Samson: quid agunt? Dalilam uxorem pecunia corrumpunt, ut fortitudinis illius radicem exploraret: exploravit, levavit, & miserum in manus Philistarum tradidit. O perfida, non uxore, sed Mesusa! Vultis, ut exemplum afferam immotigeri erga Patrem filii? prodigium affero, quod importuna sollicitatione a parente petit, da mihi portionem substantia, qua me contingit. (Luc. 15.) Quid ergo adeo molestem erat juveni, quod cum e dono paterna exultet? invenio proflus nihil: fruebatur victu, vestitu, conversatione ad delectationem usque: unice erat illi fastidiosa vita patris, quem mortuum, quam vivum propterea propter hereditatem; ita sentit Chrylogus (serm. 1. ex fonte): quantum plus pater, tantum heredi impatiens: mavult esse heres, quam filius, ideo Patris fastigatur ad vitam. O damnablem auri cupiditas! Vultis, ut exemplum proferam fratris odii? affero filium moigerum, fratrem huius ipsius prodigi: iste, cum redirem cerneret fratrem, ira, indignatione, ac fastidio plenus morebat, legebat, & in communi ceterorum laetitia solus tristabatur: qua de causa? quia iam solus cupiebat esse heres paternorum bonorum, ideo mallet fratrem inter porcos, & filias contabuisse. Ceditur damnum, ait Chrylogus (serm. 4.), qui redisse conspici coheredem. O execranda auri fames, itane etiam fratres animos collidis? ita est: etiam fratres collidis animos. Non patri parit, scribit S. Augustinus (serm. 25. de Verb. Dom.), non fratri obtemperat, non amico fidem servat: Viduam opprimat, pupilli rem invadat, liberos in servitium vocat, testamentum falsum profert. Recte mox, sancte Augustine: testamentum falsum profert. O quam concordēs sunt nonnunquam fratrum animi! quam pulcrum, & jucundum est habitare fratres in unum! sunt veluti sagittae Sciluri, quae conjuncte rumpi non possunt, sunt veluti cervi transpirantes flumen, qui se invicem succollant: verum da de testamentum, de distribuendis hereditatis portionibus sermonem indicare: heu! in quas furias mutuo exardent! qui antea fuerunt Pilades, & Orestes, jam sunt Sinonēs, & Procustes. Necdum fames effertur, ait S. Valerianus, & jam testamentum Fidei juris interpretatione evocatur; alter de patris subscriptione disputat, alter de persona patris hic adfratrum scripturam non stare scribit, ille assignat testamentum non convenire temporibus. Verbo: velut rabidi canes sarrunt, & dilanant frigidum illud mram, ac sanum. O damnablem pecuniae cupiditas, quid audes? &c.

S. V. Et in ipso adeo templo.

8. Verum, quod dolendum prae ceteris est, in ipsa adeo templa, & Ecclesia irrumpit pestilens lues! quae, quis haeresarchas, quis rebelles, quis Imperii Principes impulsi, ut a falsifica Fide deciderent, Pontificis jugum excuterent? quis, nisi ipsa fundationes, monasteria, Canonici, ac sacri reditus, quos impie deestulerunt? quis hodieum ligat haereticos, ac Verbi Pseudo-Evangeliici ministros, ut contra agnitae veritatis, ac conscientiae stimulos in errore pertinaciter persistant? quis, nisi pinguis ossi, & uberes proventus? quis proditorem Judam extimulavit, ut sceleratum illud pactum de vendendo Dei Filio inierit: Quid vultis mihi dare? quis, nisi amor pecuniarum? atque utinam tam immane flagitium una cum Juda petisset; verum hodieum rebellat in mundo: ubi? inter Christianos! ubi? inter Catholicos! ubi? inter Christi sectatores! audite Origenem (hom. 37. in Matth.): Juda Iscariote imitatorum sunt omnes avari, qui propter res temporales efficiunt ab anima Salvatorem, qui cum contentum propter avaritiam, aut lucrum pecuniarum. Tu, mi Christiane, qui aliena contrahas, aut retines; tu, qui in contractibus, in commerciis, in mensura fraudem facis; tu, qui debita denegas, depravas, mutilas: tu, inquam non iam cum Judaeis, sed ipsi demonibus de Christi venditione sacrilegum pactum pangis, addit enim Origenes: Tales dicunt demonibus ipsi, quid vultis mihi dare, & ego cum vobis tradam, &c.

9. Epilogus. Finio, & quo fine? non alio, quam quod mihi ipsi condoleam, quod frustra clamore nihil efficiam! longe altiores egeat radices pecuniarum amor, quam ut tam in firmo ligno extirpari possit. Verum amate, per me licet, amate pecunias tot malorum fomenta: hoc saltem agite, rogo per salutem anime vestrae, amate ordinate, non inordinate, hoc est, plus quam conscientiam, plus quam animam, plus quam Deum. Divitia si affluunt, nolite car apponere, monet Psalmista (Ps. 61.): ad rem persilientem nemo incaute appropriat; divitiae sunt res pestilens, sunt aspeham, ait S. Bonaventura (in Dias. l. 1. c. 6.), nalis cor apponere, ne toxicum, & denique mortem consecratis aeternam. Amen.

Dominica XXII. post Pentecosten.

CONCEPTUS III.

Offenditur, quantum nocent male parta, & necessitas Restitutionis demonstratur.

Reddit, quo sunt Casari, Casari, & qua sunt Dei, Deo. Matth. 22.

EXORDIUM.

Diabolas impedire satagit restitutionem male partorum.

1. Quamquam infernorum spirituum exercitus, & totius Erebi potestas, quotidie contra mundum insurgens, hominum pacem

turpare, virtutes tollere, & scelus semina spargere contendat; nihilominus triplex est demoniorum genus, quod prae ceteris maxima in orbem mala sulcat. Quodnam est hoc triplex genus? Cuidam Viro sancto oblati est emergentis: praecepti Vir sanctus demoni, ut nomen suum produceret: cui spiritus: Nos sumus tres, qui in hoc homine habitamus: ego vocor claudens cor, & ex officio tenor peccatorum cor claudere, ne seriam peccatorum posteriorum concipiat: quodsi vero conceperit, tunc meus socius, qui hic moratur, nomine claudens os, laborare debet, ut peccata sincera non confiteatur: quodsi autem fuerit ex integro confessus, tunc tertius, qui nobiscum versatur, cognomento claudens hufam, tertium artem admoveat, conarique debet, ut peccator poenitentem non satisfaciatur restituendo male adquisita. (Specul. Exemp. V. Restitutio.) Hi tres demones certe maximam in genus humanum exercent tyrannidem. O quot sunt miseri peccatores, inverteat, consuetudinarii, habituati, in occasione proximi degentes, qui insuper habitibus salutaribus montis, exhortationibus, & minis nunquam e suis sordibus emergunt! atque hi sub jago detinentur primi mali spiritus, cognominati, claudens cor. O quot sunt miseri peccatores, mati, & elingues, qui devoratas scelus fordes nunquam serio evomunt, sed per plurimorum annorum curricula Confessiones sacrilegas continuant! atque hi vinculis ligantur alterius spiritus vocati, claudens os. O quot sunt miseri peccatores lutei, & terreis affixi, qui aliena bona, iniustus titulis adquisita contra conscientiae stimulos, & propria animi promissa, multoties facta, impie detinent! atque hi opprimuntur tyrannide tertii spiritus nuncupati, claudens hufam. Quem vero in finem hodie ista? Dilectissimi Auditores! En Pharisaei, & Hypocritae interrogationem proponunt Dei Filio, an oporteat censum dare Casari; advertitis, quod ulcus in animo gerant? nimirum iniusti raptores sunt, & veridicalium, ac censuum defraudatores: iam exulcerata conscientia lenimen quaerunt, sperant suam iniustitiam, & quam sibi frivole imaginantur a censibus exemptionem, a Christo Domino approbatam iri. Quid Respondit reulie Redemptor? Redditae aiebat, quae sunt Casari Casari, & quae sunt Dei Deo, (Matth. 22.) &c. &c.

Iniqua bona restituenda sunt.

2. Proposito. Date copiam, Christianae peccatorum! & ego hoc ipsum Redditae multis peccatoribus, male partorum sarcina gravatis, in aures clamabo, id est, ostendam inlicititatem eorum, qui alienis ditescere, nec per restitutionem, ad quam de aequitate obstringuntur, rebus suis, immo & suae anime consilium volunt. O quicumque hoc animi morbo, quo non est aliud lethalius detinemi, reddite, ahred- Clavi Spiritus, Concionat. Paris I.

ditae; quia non est aliud saluti vestrae remedium, non est alia in celum via. Favete.

3. Confirmatio. Imaginamini vobis musculum, qui, dum lardum, in musculi infidulo collocatum, odorat, feralem illum cibum avido appetit: Ingrederi itaque infidus, manducate, orexin fatiat: at dum eo dulio felicom se reputat, subito obducit repagulis, in carcere clausus, scipsum perimit. Hac similitudine describit Augustinus (Psalm. 61.) inquitur rei alienae attrahatorem: Prada illa, quam vis capere, in musculi est, vobis, & generis. Videt iniquus homo agrum, pecuniam, vellem, aut pecus alienum, idque, qua potest arte contra jus, & fas suum facere contendit. Quid fit? scipsum corpore, & anima tenes destruit, ac pestumdat.

Iniquus rei alienae detentor sibi ipsi maxime nocet: quia sua bona sibi propria destruit.

4. Corpore quidem tenes; quia dum lucris iniquis impinguescere satagit, fortunas etiam iusto titulo suas, una cum male adquisitis perdit; hinc communi adagio dicitur, quod unus obulus, iniuste parvus, decem julos deiventur. Reducite memoriam aliquot annorum: nonne vidistis unam, vel alterum Crasum, qui impinguitus, dilatare in medio opum affluus deliciaebatur? fortuna videbatur iurata in ejus obsequia: in gazophylacio habebat burfas auro, argenteoque resertas, in granariis abundantiam frumentis, in cellis vitis pretiosas, in cella affluum vini, & olei, &c. Et tamen citra omnem expectationem repente ad incitas redactus, sub haeta venit. Scitis causam? argentum, & aurum, quia madefactum fuit, rubiginem contraxit: vestes, quia humefactae sunt, tineas triverunt: quo madore, quo humore? lacrimis, & sanguine pauperum! Illa pretiosa suppellex, illa holodera vestimenta, illi annui census comparati sunt per illicitas artes, per fraudes, & circumventiones proximi, per lucra ultra fas defraudata, per oppressiones viduarum, per defraudationes mercenariorum. Hi miseri lacrimis humefacturunt sua bona iniuste sibi abrepta, atque istae lacrimae parturunt rubiginem, tineas, putredinem, & quidequid est bonorum temporalium consumptum: Est subitio Cadit, qui modo Crasus erat. &c. Quid agis, mi paupercule? cur felicitatem hominum iniquorum admiraris? cur tibi persuadas omnia, quae scelerate adquisiverunt, & adhuc sceleratius retinent, prosperari? erras, erras. Nolle attendere ad possessiones iniquas, ait Ecclesiasticus (c. 5.), Deus enim (cum minime putaverint) emittit. Cum defraudatores isti de quieti possessione sibi gratulabuntur, repente veniet grando, qui agros, & vineas devastabit; veniet lues pecorum, quae stabulum evacuat; veniet incendium, quod domum absumet; veniet infortium, quod rem omnem familiarem in ruinam dabit. Quis dubitat de hac veritate? nulleni sunt, qui per unicum obulum iuste adquisitum,

millenos alios sibi comparant; sed nec unus est, qui de millenis obolis iniuste partis, vel unicum conservavit. Hunc in sentum ait Sacer Proverbiales (Prov. 11.): *Alis divitum propriis, & ditiores sunt; alii vapunt non sua, & semper in egestate sunt.*

5. Pauca hae sunt: majora sunt detrimenta, quae iniustus rei aliena detinetur anima tenus sibi concessit. In vita S. Corbiniani Episcopi Frisingensis legitur, quod furum aliquis sancto Antistiti animum cum campanula furto abduxerit. (Carolus Meib. de Episc. Frising. in Vit. S. Corbin.) Tacuit quidem aurium animal, sed non campanula, utpote quae irrequieto clangore identidem sonitabat: indignatus sar linguam, seu malleum eruit; verum sanare perexit campanula: abiecit: inter rudera, & quisquillas, nec sic tacuit: defodit in terram, sed & tunc sonare perexit loquax as, neque prius finem molesti clangoris fecit, donec fur animum suo Domino restituit. Mi homo iniuste, quiddam contra has detines, habet suam campanulam, & irrequieto sonitu indefinenter clangit: ede, bibe, ludice, iocare, dormi, sonabit, sonabit: age, quicquid lubet, alius modus tam fastidiosum sonum sopienti non superest, quam restitutio.

Es animam perdit.

6. Scio quidem, quod miseri isti ad tranquillandum conscientiam latravum varia adhibent remedia: sunt, qui integros dies fundendis precibus impendunt, itaque iniustitiam suam compensatum iri sperent; verum non nisi in ventum spargunt verba; respondet enim ex alto Deus: *Cum multiplicaveris orationem, non exaudiam.* (Isa. 64.) Obsurdescam ad preces vestras, arut continas, & accumulatas: quare? quia manus vestra sanguine plena sunt, hoc est, plene iniustitias, plene oppressionibus, plene proximorum vestrorum iudiciis, & angustias. Alii sunt, qui per frequentationem Sacramentorum praesertim Penitentiae, sibi consulere fatigant. Verum sons iste salutis illis sit venenosus, qui res aliorum iniuste detinet; expresse enim docet Augustinus (Ep. 64. ad Maced.): *Si res, propter quam peccatum est, reddi potest, & non reddatur, penitentia non operatur, sed simulatur.* Alii denique sunt, qui tempore praesertim Jubilaei, aut Indulgentiarum ad Sacerdotes recurrunt, & ab his remissionem iniuste adquirentor extorque praesumunt; verum actum agitis, o miseri; permittit quidem Deus Sacerdotum manus eam facultatem, ut sacratissimi sanguinis sui thesaurus dispertiant; illos arbitros facit suarum mercium pretiosissimarum; illos Iudices, & Plenipotentiarios constituit, quicum peccatoribus foedera pacificant, & iniurias sibi illatas remittant; damna tamen, proximo illata, & satisfactionem debitam eorum manibus non committit. Verbo, ait S. Thomas (4. dist. 15. q. 1. a. 5.), Sacerdos non est Vicarius proximi, sed solius Dei, adeoque si Deo certam quandam summam pecuniarum promissistis, poterit

ille vos hac promissione liberare, aut omnino dispensando, aut in opus minus grave commutando; at cum eiusmodi summam proximo vestro debetis, nulla Sacerdoti in hanc remissionem potestas est: oportet reddere, oportet reddere: tamquam est ea restitutionis necessitas, ut medium non deur aliud: nisi vel restituere, vel perire. Ab hac necessitate nemo vos poterit eximere, praeter unam restituendi impotentiam, quo casu per se laqueus rumpitur, quin alius quisquam manum admoveat. Aur, ut melius dicam, hoc casu laqueus non rumpitur, sed laxatur: siquidem vos liberos dimittit, quando hac impotentia manet, non ultra: hac enim ubi cessaverit, redit inevitabilis necessitas aut restitutionis faciendae, aut subeunda damnationis. Quor, & quantumcumque salutis remedia adhibueritis, labores exhauleritis, absque restitutione actum agitis. &c.

Quanta haec est dementia, ut amicos detes?

7. Bone Deus! an invenire sit aliquem Christianis, qui exille nullatenus gleba lucrum ipsi caelo, & aeternam percundi periculo anteponeat? Dic mi Christiane, si viulentum anguem, aut ignitum carbonem in praecordiis gereres, an non citra omnem moram expelleres? in illud lucrum iniustum, illa merces operarii defraudata anguis est, aut carbon infernalis; perimur te, nisi quantumvis abicias. Quid ergo moras neclis? quis frantum tibi inquit? Ah! respondes, si restituer oportebit, eripiam liberis ea pretia, quibus familiam amplificare, & posteritati prospicere dudum laboravi. &c.

8. Habemus occultum carcinoma. Mi-Christiane, deciperis, & vehementer deciperis, si familia prosperitatem per iniqua lucra promoveere cupis. *Nihil proderunt thesauri imbecitiae,* ait per sacrum Proverbialem infallibilis Veritas (Prov. 10.): *divitia, quas contra acuitatem comparatas hereditibus reliquistis, velut ampulla aqua dissipabunt, diffuunt, peribunt.* Nunquam advertisti, quid pluviosa tempestate contingere solet? dum ex altissimis montibus undosi torrentes, ac rivuli conflunt, ex subito in subiecta valle ingens, ac impetuolum flumen Danubio, aut Lyco haud imper, confluit: verum cessant nimbi, redat caelo serenitas, & subito, dilapsis undique aquis, ne vestigia quidem torrentis cernuntur. Utamur & alia similitudine: nonne cum tumultuosa tempestate nubes concutiuntur, immensus tonitruorum fragor per omnem late regionem personat, & ab omnibus expavetur; verum cum consilio transierit, nihil de tanto, tanque formidabili sonitu remanet: transiit, evanuit: Idem evenire solet operibus male adquisitis: *Substantia inferorum, sicut fluvius sic abuntur,* ait Ecclesiasticus (c. 4.), *& sicut tonitruum magnum in pluvia personabunt.* Quamdiu tu, iniuste Euclio, vitam tenes, eventum quidem, ut fortuna favente, usor tua, & liberi iniquorum

ca-

centium torrentes, ac rivus una tecum absorbeant. Verum quid fiet post tuum decessum? opes omnes, quas perperam accumulasti, evanescent, atque heredes tui in pauperiem, & mendicitatem redigentur. Ideo communi proverbio decantatur: *De male quaesitis non gaudet tertius heres.*

Religium aeternaliter viserum factis.

9. Verum concedamus, etiam iniquas opes cum omni prosperitate diu duraturas, dic, an sane rationi, an aequitati, an ordinato sui ipsius amoris consonum est, aeternis cruciatibus se ultro mancipare, ut liberos, ac heredes temporaliter beatos facias? Haec rei arbitrium percipe ex S. Antonino (2. part. sum. c. 7. §. 3.) Peneator de amplissimis fortunis utriusque filio prospererant, cum tandem ad extrema deductus animi sui latebras Sacerdoti aperiret, intelligeretque, omnem salutis aditum sibi interclusum, nisi, quae per usuras corrastra, omnia refunderet, circumfusi ad hoc horribantur libere: at ille nec Viri Religiosi, nec filiorum monitis movebatur, sed contumaci animo id unum obiect: si vitam claudere, filis meis in hospitali summo cum decore morandam erit; si vitam conservavero, ossium mendicare cogar. Ad hac filiorum major: curam omnem, mi pater, sepono; tu miserere animae tuae. Senior jubet illum severe increptum a se facillote, non velle Dominum tam benignum, ut quicquam ad necessitatem tam ignominiosam compellatur; atque inter has voces fordidam animam efflavit. Hic inest fratres oga contentio, major minorem inclutante, nequid ex possessione sibi relicta contingeret, sal secum legitimum Dominis restitueret. Minor paternis bonis iulians, negavit quidquam ex eo culpe fore contraxisse. Divinum clarum esse oraculum, sicut non possit iniquitatem perire. (Be. ch. 18.) Igitur, velut milvus unguis cadaveri huciens in bona paterna in volare ingenio, indulgere, lascivire, & male pura male progere seltinabat. Non diu tulit eam insolentiam vindicta Nadinis; nam brevi gula, & luxuria fractus, misere interit. Germanus epus, longe aliter affectus, iniuste ablata reddidit; & eo, quod suspicari fecerantur, in regnos distributo, ad Evangelicam puritatis portum in familia Religiosa confugit. Nunc sancte rei castrophen audire. Ad hanc rem Religiosem perlato mortis nuncio, nihil habuit ille sollemnus, quam ut suis precibus anima pacillibus flammis forte detente subveniret. Eto horrendum visu spectaculum! dehinc tere inter inferorum rogos parentem una cum fratre conspicio, atque haec excoardata terens intonantes audit: *Maledicta hora, qua te genui, dicebat pater, maledicta filii, qui tu divitias congregarem mihi aeterni incendi flammis cumulavi.* Econtra filius: *Maledicta dies, in qua natus sum, maledicta opes, quae me ad haec tempora detulerunt.*

Hae illi lamenta tum egegebant, & aeternum non finient. &c.

10. Epitaphus. Terribili huc historie quid ultra addam, non habeo; nisi ut per fluxa salutis amorem quicquid movcam; ut fluxas opes, & contemptibile pretium male adquisitum animae suae non praestet. Charissimi! non datur medium, restituendum, aut ardentum est! Eligite, sed prudenter. Amen.

Dominica XXIII. post Pentecosten.

CONCEPTUS I.

Admonetur Parentes, ut tactam pro anima liberorum, quantum pro eorum corpore, curam gerant.

Dominus, filia non modo defuncta est, sed vixit, imposita unquam super eam, & vixit. Math. 9.

EXORDIUM.

Archidiaconus pro vita temporalis filiae supplicat, non pro spirituali.

Utrum fatetur, haud satis clare intellego petitionem, quam adducens Praeceptor ad Christum detulit: aiebat: *Dominus, filia mea modo defuncta est;* Explicat te, mi Archidiaconus, qui morte? scias enim velim, mortem esse duplicis generis, spirituale, & corporalem: Moys corporalis contingit per separationem animae a corpore; Moys spirituale contingit per separationem gratiae Divinae ab anima. Dic ego, ulia morte defuncta est filia tua? quam vitam illi a Christo exoras? supernaturalis gratiae, aut naturalis corporis? At quid nullis indago? video lacrimatam, video singultentem, filia ejus corporaliter mortua est. An patris, Audistores, quod lacrimas daturus, quod ad Christum venturus esset, si filia non corporis, sed anima mortem per lethale peccatum oppetisset? non credo; ite enim ipse Anticus Synagoga erat ex eo laeorum iustitiae, qui Christum facta invidiosa, acerbaque cruci tunc consueverant, dicente S. Luca (c. 13.): *Archidiaconus iudaeorum, quod Sabbatho convalescit, unde credibile est, quod domi in familiaris conversatione hanc ipse filia, jam paululum duodenni, non sine spirituali ejus damno Christum exultantem dederit.* (C. 13. §. 19. Math.) Nunc autem, dum illa moritur, Divino orbis Redemptori pro vita ejus temporalis supplicandum advolvitur. O barde, o pater! hanc crasse deliras; ut corpus filiae pro anima altissimae, tuum pro aeterno, mortuum pro immortalis? hanc praepostera sollicitudine curas, ut filia vitam vivat corpoream, & non curas, ut vivat spirituale? Sic Christiani Audistores! quid cogitatis ad huc, an existimatis quae hae voluimus solum in Archidiaconum exortum?

E c 4 Mini-

Minime vero: Exoneratur etiam in vos: Eadem enim hodieque est parentum incuria, ut solum de temporalibus, nullatenus autem de aeternis liberorum sollicitate solliciti sint: ita quod deplorans Augustinus (in Psalm. 37.): ita ingemiscit: *Christiani sumus, & tamen plerumque, si filius cuiusquam mortuus, plangit illum: si peccet, non illum plangit; tunc erat plangendus: quia pejus mortuus est luxuriose vivens, quam moriendo luxuriam finiens, &c.*

Parentes plus pro anima quam pro corpore filiorum sunt solliciti.

2. *Prospicite.* Permite ergo, ut hanc cecitatem deplorem, & Christianis parentibus sui numeris obligationem inculcem, qua non minus pro animabus, quam corporibus liberorum curam gerere tenentur, utpote non solum de corporibus illorum, sed & de animabus olim severissimum Deo Iudici rationem reddiuri. Doctrina hac magni momenti est, ideo vos praecquam alias attentos desidero. Favete.

David deplorat Absalonem, non parvulum: cur?

3. *Confirmatio.* Certissimum, & innegabile est, quod Deus, & natura parentibus ardentissimi amoris simulam incidit erga filios, dicente Euripide (ap. Corn. a Lwin. Eccl. 30.): *Omnibus profecto hominibus filii sunt anima.* Et Pacato (in Paucis Theodos. apud eundem): *Instituantur natura, plus fere filios, quam nosmetipsos diligimus.* Pater, qui prolem suam non amat, non pater, sed monstrum est parentis: Mater, quae partum suum non diligit, non Mater, sed Medusa est. Nihilominus, ut hic amor non subiacet libertati, subjacet tamen rationi, a qua attempari debet, ut sit ordinatus, & primo loco diligit id, quod primo loco amandum, dein secundo loco, quod secundo loco diligendum est. Quid est ergo illud, quod in liberis primo omnium loco amandum venit? utique anima immortalis praec mortali corpore: illius damna utique plus cavenda, plus etiam deploranda sunt, quam istius. Respiciamus exemplum Regis Davidis: Scimus Davidi geminum, quem habebat, filium praematura morte fuisse exceptum, videlicet Absolonem, & filium ex adulterio susceptum: utrumque diligebat teacerrime, sed mira proflus differentia excepit unius, & alterius salutem: audita cade Absolonis, inconsolabiliter flevit, esu, potu, ac somno abstinuit, inter singultus, & suspensia nihil ab eo audiebatur, quam triste illud (2. Reg. 18.): *Absolon, fili mi! Absolon, fili mi!* Econtra, percepta morte filioi, ex adulterio suscepti, statim cibum sumpsit, lacrimas sistit, immo, ut Augustinus (13. de Doctr. Christ. 2.1) loquitur, *pro mortuo laetatur est.* Quis, quae causa diversissimi affectus? an forsitan Absolonem tenerius dilexit? nullo modo: nam pro sanitate parvuli agrotantis non minus ardentem Deum deprecatus est, quam sollicito Absolonis incolumitatem Joabo, & militibus com-

mendavit. Percipite ergo causam hujus differentiae: Absolon anima tenus mortuus est, parvulus tantum corpore; ille aeternum, hic tantum temporale perit: ideo illum plus isto deploravit, ait S. Gregorius (ap. Lancel. hom. 20. §. 15. n. 7.): *Iustus flevit filium parvulum, qui alium parvulum, quem scilicet non perdidit, non flevit.* Quo facta revera parentibus omnibus documentum dedit, plus amicum filiorum, quam corpus diligendam, illaque mala plus deploranda esse, quam istius.

Multi parentes plus diligunt corpora filiorum, quam animam.

4. Permite modo, o Christiane pater, ut ex actionibus tuis disquiram, an filii, & filiae animam plus ames, quam corpora? Dic, siquis tibi suadet, ut filiam tuam pauperulo pastori, aut mendico in matrimonium colloces, nunquid manibus, & pedibus obclutatus, inquis: absit hoc a me, ut filiam adeo miseram, & inopem reddam: verum quid nunc agis, cum filia anima tenus misera, meritis pauperula, virtutibus inops, & coram facie Dei infelicitior sit, quam infima: fors mendicabulum in facie mundi? de hoc parum curas. Edic, si quis tibi dissuadet, ne filiam hanc, vel illi juveni impudenti, lascivo, male morato nuptui tradas, quid agis? dicis: at ille est occupus, mei filia erit pecuniosa Domina; verum, mi bone, vivit invicem in dissidiis, in risis, in blasphemis, in mutuis captandae mortis desideris, & peribunt. De hoc parum sollicitus es. O supinum incuriam parentum! de divitiis temporalibus filiorum anxii sunt, non vero de aeternis, contra monitum Chrysoctomi, dicentis (hom. 7. in Ep. ad Rom.): *Alit, ut hoc consideremus, quemadmodum liberis relicturi sumus divites, sed non quemadmodum virtute praeditos.* Dic, Christiane pater, siquis tibi suadet, ut filiam pulcherrimam, quas habet, vestibus indutam, in culinam mittas ad purgandos cacabos, ad caminum everendum, videres stultitium consilium; quia periculum foret, ne se turpissime denigraret: & cur non rides stultitiam tuam, dum filiam hinc inde liberum evagari, ac conversari permittis, ubi periculum est, ne infernalis peccatorum ingredo filius anima aspergatur? Dic, siquis tibi suaderet, ut filiam in proximam sylvam emitteres, quae latrociniis infesta esse scitur, non contentus suasionis, & filiam, illic ire volentes, etiam violenta manu retineres: cur ergo non itidem violento domi retines, dum ad latrones animae, ad convivia, ad nuptias, ad tripudia festinat? serva illam, ait Cardinalis Hugo (in Eccl. 7.): *in castitate in domo, ut non passim vadat ad chereas, & a juvenibus corruptatur.* &c.

5. Praeterea, pro! quanta est parentum vecordia in educandis prolibis! permittuntur, ut volunt, conceditur illis, quidquid appetunt; non virga ceduntur, ne cari ejusmodi animi

ad

ad sacras, ad tristitiam provocentur; non austeriore vultu a vitis retrahuntur: unde fit, ut insar inculta arboris sylvescere, fordescere, & in pravis inclinationibus compurescere pergant. Percipite, quid Petrus Blesensis (Ep. 51.) ejusmodi parentibus in aures inclamet: *Emittite picam: sicut vitis aliena verum cohibitis: qui pascis in vitis tenera nimia facilitate: & siccitate emolles.* Edic, mi Christiane pater, si filiam cerneris, in profluentem delapsam, an moras traheres inter undas lacrimarum succurrere, & si fieri aliter non posses, etiam capillitio aspreptam, in litus extrahere, non obstante, quod illa lacrimetur, & ejulet? certe non. Cur ergo, o imprudens, negligis filiae capillos, & aures vellere, dum vides eam in infernum demergi, dum vides scelerata societati adherere, dum vides noctu in domo evagari, dum vides in suspectis domibus versari, dum vides vanitatibus, & immunditibus deditam esse? O Bone Deus! quam sollicitudine invigilat pater, ut filio, ut filia: quod corpus de temporalibus subsidiis nihil deficiat? quid autem estimandum magis est, an ex limo compactum corpus, aut animam sanctissime Trinitatis imago? unde obsecro tam damnabilis negligentia, quod liberis de esu, de potu, de vestimentis, de divitiis, de promotione liberaliter prospiciatur; si forte agrotent, nullis impensis pro recuperanda sanitate parcuratur: at dum anima tenus male habet, in seculis, in periculo aeterni interitus versantur, nulla de hoc, tanquam de re nauci, cura, ac sollicitudine habetur? unde quae, hac negligentia? ah unde? Sanctus Chrysoctomus (apud Card. Hug. in c. Matth. 20.) patheticè causam infirmat, inquit: *Alii filii sunt multas praedant, alii honores; nemo salutem: perditionem magno pretio computant: salutem autem illorum nos deo accipere volumus: si viderint illas pauperes, tristantur; si viderint potentes, nemo trahunt.* Unde hoc? ut ostendat; quia corporum sunt parentes, non animarum. Notate, & erubescite: corporum estis parentes, non animarum! &c.

Multi parentes offerunt filios suos demonio.

6. Adhuc unicum quaestionem ad vos Christiani parentes: Duo mihi filiorum sacrificia in mentem veniunt, unum laudabile, alterum detestabile: primum est illud Abrahae, a quo Dominus Deus petit, ut filium suum unigenitum sibi in monte Moria immolaret. Ardua chreui obedientia: alterum est illud, factum idolo Moloch, cui caeci parentes, prout infamatum in libro Leviticorum (cap. 18.), proles suas offerant, & inter brachia igni soli horrendum in modum concrebant. Jam pono casum, quod tam Dominus Deus, quam idolum hoc diabolicum a vobis filiorum immolationem exposceret, cui ex atrocis concroderitis? ut video exhorretis ad impudentem interrogationem, quae dignior est, Furtis, ac barbaris, quam Christianis proponi: an ergo, scitis, utque

aieo in filiorum educatione infanimum, ut credi possimus, malle non filios demonio, quam Deo consecrare? Parcite, servate, parcite: ita: qua non obstante, ego responsum urgeo. Et quamvis sonantibus labris respondatis, malle vos Deo, quam idolo filios concedere, ego tamen dubito: vultis rationem? Video nempe vos tristari, dum filios moriger, taciturnos, compositos, & plus devotionis, quam infanitia dissolutioni deditus est; audis vos dicere: ille puer non est ad mundi genium, totis moribus monachatum spirat: Video vos in incondita lamenta, & lacrimas solvi, dum filius ad sacrum affecterit recessum anhelat, dum filia vult fieri montalis: contra dum filius perulans, ac petulcens, dum filia impudens, & lasciva est, exultatis; ac dicitis: illa proles sunt generose; sunt ad mundi genium natae, factaque, nimio quod pejus est, ipsi filiz persuadent, ut sibi prospiceret de amato, huic, quidquid a se peteret, nihil denegaret, ut de illius conjugio, aut saltem de computatione pecuniaria tanto esset securior. Quid hoc, obsecro, aliud est, nisi malle filios idolo, quam Deo, vanitati, quam saluti, inferno, quam caelo immolare? Date, obsecro, veniam huic loquendi auidate; quae non mea est, sed celebris quaedam cononatoris, cuius hic verba attexo (P. Engelke. Lux. Evangel. Dom. 15. Pent. §. 3.): *Licet Deus summe gloriatur, & toto orbem maxime extollat sacrificium Abrahae servi fidei, qui unicum filium suum immolare paratus fuit: potiori tamen jure, ut ita dicam, gloriaris potest demon, qui tot sibi servos fideles reperit, comparatos unicam animam diabolo immolare in uno montium, quem monstraverit illis: unum imolant in monte ambitionis, alterum in monte perditionis, tertium in monte luxuria; nec est, qui de sempiterno eorum interitu velingemiscat.* &c. &c.

7. *Epilogus.* Finio, & te, mi Christiane pater, per salutem tuam obsecro, ut non minus anime, quam corporis filii tui curam geras: quid prodest prolem temporaliter felicem reddere, & aeternum miseram? Quae, si pretiosissima margarita, captula inclusa, tibi dono daretur, nonne infamia foret, captulum plus estimare, quam margaritam? quid autem est corpus filii, quam captula; quid anima, quam margarita? Riferunt olim Lusitani illi, qui primo in Americam delati sunt, Americanorum imprudentiam: dum enim faccos auro, & argento plenos in litus exponerent, isti neglectis auro, & argento, lineos saccos affectantur. Hac tua est, o pater, imprudentia, perituum corporis faccum in filio tuo adamas, nutris, ornas, & fovet; contra animam, omni auro pretiosior, negligis. Disce igitur res secundum pretium suum estimare, & si alterutrum perire debet, potius da, ut corpus filii pereat, quam anima. Amen.

Dominica XXIII. Post Pentecosten.

CONCEPTUS II.

De fiducia, quam in infirmitatibus, aliisque afflictionibus in Deo potius, quam in humanis auxiliis collocari oportet.

Confide, filia, fides tua te salvam fecit. Math. 9.

EXORDIUM.

Hemorrhissa, a Medico deserta, ad Deum confugit.

Quis non ex intimo corde compatitur miseranda huic mulieri? res ardua est: quod decem integris annis infirmari: quod decem annis in se complectuntur centum, & quadraginta quatuor menses: in se complectuntur viginti quatuor septimanas: in se complectuntur quater mille trecentos, & octoginta dies: utique commiseratione dignissima est afflictio, tanto tempore collecti morbo. & quidem morbo adeo infami, qui habebatur pro immundo, continebatur in causa erat, quod his misera mulier etiam vicinis, amicis, & familiaribus esset exosa, & contempta. Et quoniam satis opulenta erat, uti ex sacro textu desumere licet, ideo non omittit indagare malo remedium: consulebat non jam medicum, sed turbam medicorum, qui tam Casarea in patria sua, quam alibi extiterunt, nec est dubium, quin mille poiones, unctiones, emplastra, herbas salutare, succos eliquatos, thermas, aliaque adhibuerit. Quo fructu? quo successu? Sanctus Evangelista Marcus (c. 5.) affirmat: *Fuerat multa perpesa a compluribus medicis, & exasperat omnia suo, nec quidquam profecerat, sed magis deterius habebat.* Ita fit: hi sunt gloriosi effectus humani auxilii, quo morbi non sancturatur, sed deteriorantur. Tandem meliore consilio accessit ad fontem vitae: in unica Christi fimbria plus solidam sperata est, quam in duodenari Medicorum industria: audire enim meruit, *confide, filia, fides tua te salvam fecit.* &c. Quid expectatis, Auditores? putatis forsitan, vos sanequin auditores de prodigiosa Christi potentia? Possent atque hanc extollere: ideo enim, ait Albertus Magnus (in Luc. 1. 8.), *deseruit magnitudo infirmitatis a quatuor, a specie agriuidinis, ab antiquitate, a sumptibus, quot fecerat in medicos, & ab incurabilitate, ut tanto magis Dei potentia elucere.*

2. *Proposito.* Verum aliud est, quod ago, nimirum erudire vos cupio, quatione in infirmitatibus (idem dictum sit de aliis afflictionibus) vos gerere oporteat. Inculcabo vobis illud (P. 145.) *Nolite confidere in principibus, in filii (in auxiliis, & consiliis) hominum, in quibus non est salus: in Deum erigenda est spes omnis.* Favete.

Omnes querunt auxilium in adversitatibus.

3. *Diviso.* Est uniformis infirmitas naturae in adversitatibus remedium querere. Quin uniformis autem est iste infirmitas in propensione, tam difformis est in executione: aliqui enim in afflictionibus spem suam collocant in divitiis: *Non est salus: alii in potentibus amicis: Non est salus: alii in medicorum consiliis: Non est salus: alii demum, quod pessimum est, in superstitiosis incantationibus, ventis, & sagis. Non est salus: in quo ergo confidendum est? aut de pulcherrima ordinatione, quam Deus ipse praescribit, quomodo gerere te debeas in infirmitate. *Fili in tua infirmitate non despicis te ipsum: sed, era Dominus (Ezech. 38.)*: Hoc primum esse debet: audi ulterius: *Curta te adde Iteba - ab omni delicta munda cor tuum.* Hoc alterum est, quod requiritur: denique de sacrum Medico, repetamus enucleatius hanc doctrinam.*

§. I. In infirmitatibus prima confugiendum est ad orationem.

1. Primum igitur, mi Christiane! quod jubetis, consistit in his verbis: *Fili in tua infirmitate - era Dominus*: quid? *era Dominus*: huic ordinationi sine dubio contraveniunt, qui, si agitudine corripantur, primo omnium ad amicos, ad vicinos, ad archiatros, ad pharmacopolas convolant: error hic est: egest enim prudens ordo, ut prima omnium confidentia in Deum refundatur. Hac semper praxis, & usus fuit hominum sanctorum: intuentur exemplum agnoscantis Ezechiae: sanctissimus Rex, cum gravissima agriuidine, quam Medici periculosa, ac lethalem arbitrabantur, correpererat, inter alios etiam a Propheta Iteba visitatus fuit: consolationem ab illo sperabat Rex, & ecce factam sententiam audivit: *Dispone dominus, quia miseratus est: & non vires (Isa. 38.)* Quid ad hoc triste nuntium ager? in nullam confidentiam lapsus est, spem potius novam concepit. Quid ager, an novos vocaret Medicos: qui alios, atque alia desperatissimo morbo remedia adhibebant? Neutiquam. *Conceptus Ezechiae factum suum ad prophetam: & orati Dominum.* De quo pariter hic sermo est? Hugo Cardinalis (in Isa. 38.) respondet per patrem intellegimus templi partem, qua ad palatium regum propinquius adiacebat: *Vultu suo esset templum, ad quod se non poterat propter agriuidinem.* Quia factum est? Deus, oratione, ac serui Ezechiae commotus, inducias ei contulit, & quidem annos vitae illius adiecit. Uque evidens signum habet prolongatae vitae, voluit Deus, ut sol decem lineis per gradus, quos descenderat, reverteretur. O admirandos contritus cordis, ac orationis effectus! O bonum Dominum, qui habitum in se confidentiam adeo voluit frustrari, ut etiam prodigio compensaret! &c.

2. Quid tu agis, mi Christiane? cur in infirmitate

firmitate primo omnium spem tuam auxilio, & consilio hominum inasidificas? cur non templum respicis? cur non ad orationem confugis? Nonne vivit adhuc idemmet Deus, qui tempore Ezechiae? nonne habet adhuc eademmet Millicordiam, ac Bonitatem, quam tempore Ezechiae? quin immo tunc temporis dicebatur Deus vindictae, Deus furoris, Deus exercituum: nunc autem vocatur Pater misericordiarum, Deus totius concolatitiae, & amoris.

Deus facile exaudit nostras preces.

6. Et si tandem inopedito ejulatu, prolixis stentibus, disturtis orationibus opus esset, donec ad commiserationem sceleretur, minus tibi vitio verteret tuam diffidentiam: verum vix invocatus adest, & sepe dixerim plus necesse non est, quam indicare nostram indigentiam. In testes adduco sanctissimas sorores Magdalenam, & Martham: cum frater illarum Lazarus gravi morbo correptus decumberet, *misit ad eum (ad Christum Dominum) dicens: Domine, ecce quem amas, infirmat.* (Joan. 11.) Circa hanc historiam varias considerationes adducunt facii Expositores: & in primis admirandum venit, cur miserint, cur non ipsa Iverint? Nonne Architynagogus, Nonne Regulus, nonne Centurio, nonne hodiea Hamorrhissa per se ipsos, non per nuntios Christo Domino supplicarent? cur ergo sanctos Ictores non idem agunt? Omnis viris sanctorum Patrum rationibus solium adduco S. Augustinum (hic): *Amantissimum, nonnumquam vultum suum, quod dixerat: sufficit, ut noceri, non enim omnes, & deservit, &c. En, mi Christiane! ut auxilium impetremus a Deo, plus necesse non est, quam indicare: amor illius satis potens illi motivum est, ut succurrat. O igitur miserum te, si in infirmitatibus, in afflictionibus confidentiam tuam inter creaturas partiris, & non omnem in tam bonum Dominum refundis. &c.*

§. II. Deinde a peccatis mundanda est anima.

7. Alterum, quod confidentiae ordo nobis praescribit, consistit in his verbis: *Ab omni delicta munda cor tuum.* En, mi Christiane! hac altera tua sollicitudo esse debet in infirmitatibus, ut videat animam ab omni peccato mundam. O quam graviter ite ex parte allucinatur, qui circa curam valetudinis toti quanti occupati, nihil de anima, aut tam primum cogitant, cum saniam agoni proxima est! O miserum, fallissimum: prius curanda, ac mundanda est anima: quia sepe a salute anime dependet corporis salus: an necris, quid S. Marthas commemorat? oblatu est Dei Filio Paralyticus, qui sanitatem citius precibus rogabat (Math. 9.); Salvator, commiseratione ductus, consolari cum cepit: *Confide, fili, quoniam tu tibi peccata tua.* Quid hoc mirz responsonis? supplicat paralyticus pro sanitate corporis, & Christus ei

promittit sanitatem anime? Resolvissimum factum, ait S. Thomas (op. Paroch. in Jan. Ioh. 16. §. 4.): *peccata enim illius errant causa agriuidinis. Unde fecit Dominus, sicut bonus Medicus, qui causam curat.* Sec. En, mi Christiane! emundata anima a peccatis, sepe etiam relevatur agriuidine corporis, sicut ablata causa, tollitur effectus.

In morbo non differatur vocari Parochus.

8. Quapropter summe crudeliter, & inimiciter cordes sunt illi parentes, illi domestici, illi amici, potius inimici, qui summi momenti negotium, hoc est, curam anime ad extremos agrotantis halitus prorogant, non illum exteant, & tum primum curatores anime advocant, cum ager vix amplius sui compos est. Quid? an ergo Confessio occidit? an sacra Communionis mortem avertit? Ita esse mortem afferit, si ad extremum vitam crepusculum differat: at si in tempore usurperet, vitam avertit, & iam sepe attulit etiam temporalem.

9. Gloriosissimus Galliarum Rex Ludov. XIII. dum aetatis aetate vicissimum omnium ageret, lethali morbo correptus, jam a Medicis contumaciter clamatus erat: quoniam vero Confessionem rogaverat, ut libere moneret, si morbus periculum minaretur, dicitur hoc fideliter, ac differente praesidio prudens Vir. Rex hoc motum nihil turbatus, generali Confessione animae expiavit Confessione peracta, cui usque horam impenderat, Medici tres adeo extenuatis repererunt, ut impossibile iudicaretur proximo, qui timebatur, restitui posse. Et vero assidue de nocte parosissimus, Regemque ita concussit, ut omnes occisissimum putarent. Mane a Regina, & Confessario persuasum est Regi, ut quoniam Medici majorem vim morbi, quam pharmacorum deprehenderent, sanctissimo Viatico animam muniret. Paruit Religiosissimus Princeps, illudque ex Cardinalis Lugdunensis manibus receperunt, voluit quidem in lectulo se erigere, ut Creatorem suum decentius sumeret, sed prohibitus est. Paucis effugerant horae, cum Regem melius habere coepit; recessit capitis dolor. Verbo: intra paucos dies convalescit. Gratiarum actiones Deo per integrum regnum exhibita, & publice preces instituitur fuit. Vivit in hac infirmitate Rex extructura Monasterium in honorem Augustissimi huius Sacramenti, cuius beneficio vitam recuperavit. O quam tam profuit Devotissimo Regi in Pace Vitae spem suam collocasse! O quantum econtra sibi nocent plurimi, qui, ante omnia in Medicorum opem spem suam ponentes, sanctissima morientium Sacramenta exhorrescunt, & ad ultimum usque halitum differunt!

§. III. Ultima tandem loco vocandus est Medicus.

10. Verum quare non nomen, an ergo fas non sit, Medicorum, & Chyrurgorum auxilia invo-

invocare? Respondeo, fas omnino est, sed tertio primum loco: post orationes ad Deum fiducialiter fufas, post expiationem peccatis animam, tum primum addit Deus: *Da locum Merito: etenim illum Dominus creavit: & non dedit ei, quia operaejus sunt necessariae.* (Eccl. 38.) Qui pulcherrimum hunc ordinem, ab ipso Divino Legislatore praescriptum, invertit, qui primam, eamque majorem spem ponit in hominum subsidio, quam Dei auxilio, dignus omnino est, ut in afflictione, in infirmitate sua contabescat. Scitis, quid Regi Afa contigerit? cruciabatur atrocissimis pedum doloribus, *Exortavit Afa dolere pedum vehementissimo.* (2. Paralip. 16.) Quid deinde, inquit? dolor pedum non est aegritudo lethalis. Quia immo Regi Afa lethalis fuit; ita enim crevit enormis dolor, ut tandem regem interemerit. Res mira: cur mortuus est Afa ex morbo alias non lethifero? audi rationem, quam Sacer Textus insinuat: *Nec in infirmitate sua quaesivit Dominum, sed magis in Medicorum arte confisus est.* Hac praepoltera confidentia illi cervicem fregit. En tandem, in Christiane! discite rationem, cur ille ab infirmitate sua, alter a peccato, alter a persecutionibus, alii ab malis diuturno tempore non liberentur; quia nimium in amicis, in Medicis, in divitiis, in hominum auxiliis confidunt. O quam certo certius armarum suarum levamen caperent, si ad Deum confugerent.

11. *Epilogus.* Gratulor igitur tibi, O prudens femina! quae in fimbria Christi Domini spem tuam ponebas: Gratulor vobis, O Christiani! qui illius exemplo tracti, in necessitatibus vestris ad Deum refugium quaeritis; nulli enim in tota Scriptura scriptum reperietis: *Benedictus Vir, qui confidit in hominibus: nulli. Verum hoc bene: Benedictus Vir, qui confidit in Domino.* (Jerem. 17.) Ille longe potentior, longe fidelior, longe misericordior, longe pronior est ad auxiliandum, quam sint omnia omnium creaturarum, & totius mundi auxilia. *Mibi unum adhibere bonum est, & ponere in Domino Deo spem meam.* (Psalm. 72.) Amen.

Dominica XXIII. Post Pentecosten.

CONCEPTUS III.

De incertitudine mortis, quae cunctis hominibus, juvenibus, & senibus omni momento metuenda est.

Dominus, filia mea modo desunclia est. Matth. 9.

EXORDIUM.

Nemo, neque juvenis, neque senex securus est a morte.

1. Ita fit: luculento iterum spectaculo testatur Evangelium, quod mors non tantum

fruges maturas excutiat, sed etiam crudas, nec solum impinguitos boves, sed etiam teneros vitulos ad macellum ducat. *Filia mea modo desunclia est.* (Matth. 9.) lamentatur hodiernus Princeps; filia divitiis, forma, honoribus, amicum studii felicissima, & quae ob aetatis tenerritudinem, ac vetustidinis dispositionem credi poterat quam longissime a morte abesse. Deum immortalem! quomodo mori potuit, quae paulo ante toto vultu rubebat ut rosa, oculis micabat ut carbunculus, erecta incedebat ut columba, tota animosa, tota robusta, tota generosa, & aspicientiam delictum? quomodo mori potuit, quam cura parentum ad magnum felicitatis apicem educabat, & jam ad conjugia nobilitatis, comitum, ac Principum destinabat? quomodo mori potuit, in cuius morbo non defuit aurum potabile, gemma liquefacta, portiones confortativae, Medici, ac Chyruurgi peritissimi? O caeci filii hominum! quid miramini, quod mori poterit? ego potius admiror, quod mors, quae diu, nocturne nobis insidiatur, non omni momento nos opprimat. Vos juvenes, dum unum, vel alterum feniculum cervicis, statim centenos, & amplius vix annos speratis; dum contra innumeri alii, qui vix nati sepulcro inferuntur, vos admonere deberent, quod verbum *Orator*, & *morior* unica littera differant. Plures sunt, qui in prologa tragodiae pereunt, quam qui ad Epilogum pertinent; plures sunt, qui sub auroram emarcescunt, quam qui ad meridiem perdurant. Quemadmodum res admiranda foret, si cadente densissima grandine, nulla in campis arista lederetur; ita ego magis mirandum puto, quod multi vivi remaneant, quam quod multi moriantur, cum innumerabiles fere quotidie sint caussae moriendi. Queritis, Auditores, quanam sint haec caussae?

Quia caussa mortis sunt innumera.

2. *Proposio.* Agite, consideremus humanae vitae fragilitatem, videbitis adeo infirmam, & imbecillam, ut mirum non foret, si multi neque hujus concionis spatium superviverent. Est haec consideratio in paucis utilisima; quia hominis animum salutaris timore concutit, admonetque, ut nunquam non vivat ad mortem omni momento paratus. Favete.

Fere omne momentum est articulus mortis.

3. *Confirmatio.* Nos improvidi mortales adeo caecutimus, ut articulum mortis tum imminere arbitremur, quando subsidentes oculi ultimas lacrimas emittunt, quando halitus debilitatis animam fugitivam ultimo impulso propellit, quando tempora concidunt, irons corrugatur, nasus acuminatur, sudor erumpit, unguis livefcunt, pedes congelantur, & sensus omnes deficiunt. Verum si rem penitus perpendimus, hora mortis

Est vicissitima est, singularis momentis versatur in articulo mortis: agnovit hanc veritatem patientissimus Job, inquit (cap. 10.): *Nescio, quando subsilla, & si post modicum tollat me fasser meum.* Quam velut egredimur ex utero materno, iam velut malefici ad supplicium ducimur, & ut solebat dicere Thomas Morus, carnicem nobiscum habemus, quamvis, ubi, & quando necandi sumus, nesciamus. Ridicula est persuasio, quod folum senes moriantur, mors senem est rarissima: nos mortem saepe expectamus ad januam, & illa intrat per fenestras, inde imminet, ubi minime imminere creditur, prout monuit aeterna Veritas Christus; *Non venit regnum Dei cum observatione.* (Luc. 17.) id est, cum discretione temporis aetatis, aut loci. Circumspiciamus paulisper in orbe universo, & certe comprehendemus ab omnibus, quocumque oculos vertimus, nobis mortem intentari.

Calam nobis mortem minatur.

4. Ad calum oculos attollamus: ibi putamus quidem refidere omnis generationis, & vix plura venenum habent in unguibus, alia in dentibus, alia in capite, alia in cauda, nullibi sumus liberi a viperis, & scorpionibus, & serpibus, & Vitis in continuo mortis articulo; semperque nobis struntur fatales insidiae: a quo percipite Augustinum (lib. 21. de Civ. c. 27.): *aspidibus, tempestatibus, imbribus, alvionibus, constatione, tonitru, grandine, fulmine, motibus, strationibus, appositionibus, vitiarum, ab offensione, & dolore, vel etiam malitia juventuram, a lot venentis fructibus, aquarum, avarum non, bestiarum ac ferarum, vel tantummodo molitibus, vel etiam mortiferi moribus.*

Aster omnes ad mortem disponunt.

5. Plus dico: Morte etiam non persequente, illi utero obviam festinamus; ita mortem alloquens Seneca (in Hercol. Fur.) ait: *Si licet sequi, praeparamus ipse.* Quid sunt artes hoc moris, quibus in hoc mundo afflicti sumus, quam virium delibatio, & mortis acceleratio? sunt, qui ad ignem fere torquentur confandis viris, eudendo scyro, polendis metallis intenti. Sunt, qui sudoribus persuiunt fundendis lignis, & scandis faxis, fodendis mineris dediti: quid tum hi machinici labores? defatigatio virium, accelerata delibatio vitae. Quae, quot sunt, qui dum mortem impatienter expectant in terra, eam consequuntur in aere! quid facit lunambulus in fane, quid faber murarius super scalas, quid rusticus in arbore, quid regularius in turrim fastigiis? mortem quaerunt: alii, ut mortem piscarentur in aquis, quas nos naves, turrets, scaphas, & lignes invenerunt? Neque ab hac mortis acceleratione immunes sunt artes, quas vocamus liberales: Grammatici, dum speculantur super verba, Poetae super ades & versus, Logici super propositiones, & syllogismos, Physi-

ad tumulum. Quaerite ex S. Ambrosio, quoniam fuerint hi portitores? & respondit (lib. 5. in Luc.): *Materialibus quatuor ad sepulcrum feruntur elementis.* Quis neget, iguom esse hominis inimicum? Venenum enim est in cometa, fulmen in nube, dambon in cuniculo: plurimi, dum surit in bombardis, flogopetis, machinis aeneis, pyris globis, improvise ab eodem obruantur. Quis neget, aere esse hominis inimicum? nimis densus suffocavit, nimis subtilis inficit, corruptus esse pestilens, raro mutatur, quia vite fatales insidias fruat. Ventu infans e medio tollunt, Eurus in aestate bilem accendit febribus, in hyeme corpus molestat phlegmaticibus, Austro causat apoplexias, vertigines, resolutiones humorum, putrefactiones corporum. Quis neget, aquam esse hominis inimicum? guttata in tog fructibus intoxicat, sulcata in fluminibus, & lacubus haerit, navigata in mari naufragis mergit. Quis neget, terram esse hominis inimicum? quamvis enim sit universalis viventium nutritrix, nihilominus etiam citium, & arsenicum prosequunt, praeterea etiam animalia educat homini intensissima, aliqua venenum habent in unguibus, alia in dentibus, alia in capite, alia in cauda, nullibi sumus liberi a viperis, & scorpionibus, & serpibus, & Vitis in continuo mortis articulo; semperque nobis struntur fatales insidiae: a quo percipite Augustinum (lib. 21. de Civ. c. 27.): *aspidibus, tempestatibus, imbribus, alvionibus, constatione, tonitru, grandine, fulmine, motibus, strationibus, appositionibus, vitiarum, ab offensione, & dolore, vel etiam malitia juventuram, a lot venentis fructibus, aquarum, avarum non, bestiarum ac ferarum, vel tantummodo molitibus, vel etiam mortiferi moribus.*

6. Plus dico: Morte etiam non persequente, illi utero obviam festinamus; ita mortem alloquens Seneca (in Hercol. Fur.) ait: *Si licet sequi, praeparamus ipse.* Quid sunt artes hoc moris, quibus in hoc mundo afflicti sumus, quam virium delibatio, & mortis acceleratio? sunt, qui ad ignem fere torquentur confandis viris, eudendo scyro, polendis metallis intenti. Sunt, qui sudoribus persuiunt fundendis lignis, & scandis faxis, fodendis mineris dediti: quid tum hi machinici labores? defatigatio virium, accelerata delibatio vitae. Quae, quot sunt, qui dum mortem impatienter expectant in terra, eam consequuntur in aere! quid facit lunambulus in fane, quid faber murarius super scalas, quid rusticus in arbore, quid regularius in turrim fastigiis? mortem quaerunt: alii, ut mortem piscarentur in aquis, quas nos naves, turrets, scaphas, & lignes invenerunt? Neque ab hac mortis acceleratione immunes sunt artes, quas vocamus liberales: Grammatici, dum speculantur super verba, Poetae super ades & versus, Logici super propositiones, & syllogismos, Physi-

Elementa sunt vita inimica.

7. Forsan refugium nobis patet ad elementa, idque tanto magis, quia illis archissima consanguinitate conjuncti sumus, ut pote ex parte ignis, aquae, terrae, & aerei. Verum etiam elementa humanae vitae intensissima sunt: Filius viduz in Naim quaternis portitoribus crebatur

fici super causas & principia, Mathematici super figuras, & numeros, Legiste super Pandectas, & Digesta, Theologi super attributa, & relationes, consumunt spiritus subtiliores, veritigines, & mala hypocondriaca contrahunt. Ista medicina, quae conservationem vitae humanam proficitur, quotidie plurimos occidit: quod milites faciunt armis, hoc Medici agunt pharmacis.

7. Nunquid forsitan inter aularum cupidias invenitur clypeus contra mortis insidias? Ohe! in aula mortis officium suppedit insidias, & ambicio: quid expectat saluus ad illam aulam, nisi mortem? Noctes vertete in diem, inordinatæ cibum, & potum ingerere, somnum intempestivis vigilis rompere, quid est aliud, quam vitam abbreviare? Forsitan vitæ longevitas reperitur in mercatorum commerciis? Ohe! qui domi plurimos annos seclate vivere possent, mortem fors quærat, per longinquas itinerationes, terra, marique factas, exponunt se periculo naufragiorum, pyratum, latrociniorum, &c.

Mors inopinato obruit nihil simile vestitus.

8. O mortales! sicine animum speratis firmum, dum natura, & ars in vestram perniciem consurgat? agite, defendite vos, si potestis, contra utriusque insidias: quantumcumque fueritis oculati, repente finitro casu obruit, & sepulchro inferi portatis. Quis credidisset Alchylium, dum in campum, aërem haleturæ, exibat, a testudine occisum iri, quam prætervolans aquila in caput ejus demisit? Quis credidisset Anacreontem ab acino vitæ subocatum iri, eque in gutture illi transyerfa hærebat? Quis credidisset Baldam, Juristarum insignie decus, ex mortu lethali mortu concidendum? quis credidisset, victori illi, dum triumphandus in arcem Capitolinam ventur, a tegali & testo decida cecidit una cum diademate excutiendum? Ita frequenter contingit. Multi, qui millenis tempestatibus iustati, Scyllas, & Charybides separarunt, dein exigua putriqua merguntur, uti Prater Pompei. Multi, qui cruentas prælorum interectiones salvi, & incolens evaserunt, dein insperato icu evivis exturbantur, uti simulis Pompei Caesar. Neque dicat quis, hos casus non esse cæcæ fortune, sed humane malitiæ? hæc enim responsio novos mihi mortis cuniculos ostendit. Quot non intererunt zelotypia, invidia, ira? umbra unius mali saepe centum alia trahit. Non solum occidunt latrones, sed etiam amici fidissimi, unum verbum aculeatum pugiones, & flosperum amat. &c.

Causa intrinseca morbi non minus numerosa.

9. Quod maximum est, omnia hæc mortis pericula, quæ hæcenus recensimus, sunt inere extrinseca, & quam amplius differendi campus

restaret, si causas mortis intrinsecas, nobis que congenitas, vellem percurrere? possem profecto demonstrare, quot mulsulos, quot nervos, quot arterias, quot mortis in nobis deliteverit, possem ostendere, quam facile vitales spiritus deficiant, lætus flagret, cathari fufocati deficiant, cholera inficiat, Melancholia deliriat. Verum hæc materiam alteri occasiono reservo, (Vid. Dem. 20. post Pent. can. 3. §. 2.) & te alloquor, mi Christiane! cum natura, ars, fortuna, & malitia tam pertinaciter conspirent contra tuam vitam, potesne prudenter de annorum diuturnitate tibi blandiri, eaque spe fietus in peccatis vivere? si cum uno, aut altero vite periculo tibi conflegendum foret, posses aliquatenus effugium sperare, sed quod per plurimos anaos omnibus his resistere queas, hoc exequi sperare non prudentia, sed temeritas est.

10. Epiphano. Quare forsate, quid istius factu opus sit? Respondeo paucis, ita vivendum tibi est, ut nullo momento ad mortem sis imparatus. O quanta felicitas, non mereere illum latroem, quem invidus universus adeo expavescit, & cum ritu excipere mortem, quam alii cum inconditis lamentis prælorantur. Hanc autem tantam felicitatem experientur illi, qui iuste viuentes animum servare student ab omni lethali noxa immunem. Vidi olim schædam mortualem et certo Monasterio missam, qua elega mortuorum, ut ibi moris est, scribuntur: in fronte schædæ videnda erat mortualis calvarie imago cum hac epigraphæ: *Te nunquam vivisti: O mi Christiane! næ ego te beatum dixerò, si hæc tibi epigraphen approprias; crede enim, non est major in mundo felicitas, quam illa securitas, non timere mortem.* Amen.

Dominica XXIV. post Pentecosten.

CONCEPTUS I.

Ostenditur, peccatum revera esse abominatorem desolationis, per quam templum Spiritus Sancti, hoc est, anima turpissime devastatur, & supernaturalem gratiarum thesaurum perdit.

Cum viderit abominationem desolationis, -- stantem in loco sancto. Matth. 24.

EXORDIUM.

1. Elaberrima est controversia inter interpretes, quid Christus Dominus intellexerit per hanc abominationem desolationis? S. Irenæus (L. 5. c. 35.), & Hilarius (apud Chrysost. in Matth. 24.) putant designari Antichristum, qui cum tempore adorabatur ut Deus. S. Hieronymus, & Theodoretus (in e. 24. Matth.) putant per abominationem intelligi Idolum positum in templo tempore Christi Domini. S. Augustinus (Ep. 80. ad Hieron.) & Origenes (in e. 24. in Matth.) censent abominationem desolationis esse

esse exercitum Romanum Jerusalem obsidentem. Alii tenent alias opiniones. Verum Burradius, Abulensis (hic), Bayonius, (Ann. Chr. 68. tom. 1.) & alii censent, hanc abominationem esse profanationem templi factam a Iudæis, homicidis, & sceleratis Iudæis: Res deploranda! magnificum illud templum, quod a Salomone extractum (propterea comparat Salianus Ann. mundi 3017. in sc. 2. 43.) trecentis millionum nullibus consistit, illud templum, quod erat mundi miraculum, majesticus prodigium. Dei habitaculum, ita in honoratum est, ut postea factum fuerit Edolorum receptaculum, sceleratorum munimentum, spelunca latronum. Antea habitabat Deus in eo, nunc scditiosi homicidæ: antea erat domus orationis, nunc macellum funestiarum cadum: antea fuit fons gratiarum, nunc odii Divini exarabile obiectum. &c. Christiani Auditores! advertitis, quid per hoc insinuare vobis velim? nimirum *Nescitis, quia templum Dei estis*, ait S. Paulus (1. Cor. 3.). Quemadmodum igitur templum illud Salomonis per sceleratos Iudæos, qui illud castrorum more munerant, indeque excurrentes, rapinis, & caecibus in civis suos grassati sunt, turpissime profanatum est: ita fieri potest, & pro dolor! frequenter fit, ut anima vestra, templum Spiritus sancti, abominandum in modum dehonetur. Per quid? per peccatum. Ante peccatum anima vestra pulcra, amabilis, & Deo grata est: post peccatum omnem venustatem, gratiarum ornatum, & Dei favorem perdidit. &c.

Peccatum est abominabile desolationis in anima.

2. Propositio. Patimini ego, ut quod hæcenus frequenter egi, id & hodie agam, videlicet ut irreconciliabile odium peccati vobis infillim: ostendam revera abominationem desolationis in anima esse peccatum. Utinam verba mea essent adeo ponderosa, ut tandem aliquando serio statueretis ex toto corde odisse peccatum! Favete.

3. Diviso. Agrippina illa Neronis Mater, (Euseb. Hieron. l. 1. c. 5. differunt) ut filii prodigalitatem corrigeret, qua ille semel quartam integri millionis partem deoexerat, iustit hoc omne peculium in aliquot mentuales exponi, solumque coram intueri, quam imbensa esset pecuniarum farrago, quam ille adeo leviter uno quasi momento præderat. O mi peccator! utinam possem tibi patheticè sub oculis exponere immoniam illud damnum, quod per peccatum incurristi; næ tu certe exhorretes: per peccatum destructa sunt omnia tua merita, una cum facultate merendi. Per peccatum expulsa est e corde tua gratia, amicitia, & filio Dei una cum donis, ac charitatis Divini Spiritus. Per peccatum (quod summa est) perditus est Deus. Eheu! quomodo possibile est, ut vilita factura non irrugias præ dolore, velut irrugit Elau ob primogenituram perditam! Quod si non satis capis infelicitatem tuam,

ostendam tibi fufius, quanta hæc sit desolatio, quanta devastatio, quantum damnum anime tue.

§. I. Per peccatum destruitur omnia merita.

4. Confirmatio. Primo igitur per peccatum destruitur merita omnia, quæ per totam vitam sanctis operibus, & usu Sacramentorum collegisti. Vidit olim Apocalypsicus Vates (cap. 13.) feminam sole amictum, & lunam sub pedibus ejus, in capite autem habentem coronam stellarum, per quam designatur anima, Divina gratia ornatu decorata: quamprimum hæc femina filium parviturit, Raptus est filius ejus ad Deum, & ad thronum ejus, id est, quamprimum anima, in gratia Dei constituta, & opus aliquod meritorium facit, statim illud opus offertur conspectui Dei; quia opera iustorum Deo grata, accepta, & cali premio digna sunt. Ea mi Christiane! illa corolla Mariana, quam solerter decurristi; illa herimula, qua super peccata tua plantasti; illud frustillum nudci panis, quod amore Dei pauperi dedisti; aliaque opera ab Angelo tuo Castide oblata sunt Dei conspectui, atque inscripta in libro vite, ut quondam celesti mercede commerentur. Illa opera tua sunt clavícula ad referendam cali partem, vitam auram ad consciscendam coronam celestem, sunt singula magnetica, quæ te ducunt & munit hujus navigatione ad portum æternæ felicitatis, sunt vestis pretiosa, quæ te condigne exornat ad caelestes nuptias. Dic, obsecro, quid sentires de ejusmodi homine, qui talem claviculariam, talem auram, talem singulam magneticam, talem vestem pretiosam ultro abieceret? plane diceret, illum insigniter stultescere. Verum, O mi peccator! hæc tua est demerita: quamprimum enim in cogitationem turpem consensisti, quamprimum gravi detractione proximum denigrasti, quamprimum pejerasti, verbo quamprimum peccatum fecisti, extincta sunt, destructa sunt, annihilata sunt omnia tua merita: anima tua facta est; velut expoliata, & exusta civitas, facta est, velut aëreæ, regulis suo ac melle evacuatam. O infelix anima stans! ubi est modo Dei gratia, in baptismo tibi infusa? ubi sunt prior devotissimi exercitia? ubi Missarum Sacrificia? ubi jejunia? ubi elemosinæ? ubi corporis castigaciones? ubi patientia in morbis, & advertitibus? ubi omnia opera tua? Eheu! perditam vitam omniam, Eheu! quomodo possibile fuit, ut in peccatum consentirem cum tanta factura? quæto, si per peccatum perdere deberes omnem pecuniam, ac opes tuas, quæ hæcenus collegisti; si perdere deberes omnem tuam, agros tuos, officium tuum, domum sollicitæ a peccato tibi caretæ; ad scito longe gravius est damnum, quod anima tenet per peccatum incurristi; quid enim sunt divitiæ, quid honores totius mundi,